

ԼՐՏՈՂԱՆ ՓՈԽԹԻՆԻՆ ԿՈՉ ԿՈՒՂՂԷ ԻՏԻՊԻ ՄԵՅ ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՅԱՌԱՋԽԱՐԱՅՔԸ ԿԱՍԵՅՆԵԼՈՒ ՀԱՍԱՐ

Մինչ զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներ կը շարունակեն հրթիռակոծել Սուրիոյ տարբեր շրջանները, սուրիական բանակը թիրախ կը դարձնէ անոնց կեդրոնները Զալէպի արեւմտեան բաժինին մէջ եւ կը սաստկացնէ իր զինուորական գործողութիւնները անոնց դէմ՝ Սեպտեմբեր 2018-ին Սոչիի համաձայնութիւնը ընթացքի դնելով նախագի հարաւարեւմտեան սահմանները իր վերահսկողութեան տակ առնելու եւ Զալէպ-Յամա մայր ճամբան վերաբանալու:

Չինուորական աղբիւր մը հաղորդեց, որ «Ճապիաթ ալ Նուրա»-ի զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումները այս օրերուն եւս բազմաթիւ հրթիռներ արձակած են Զալէպի արեւմտեան Չահրաա, Զալապ ժողովութեան տարածքներուն ուղղութեամբ, որուն հետեւանքով արձանագրուած են զոհեր, վիրաւորներ եւ նիւթական բազմաթիւ վնասներ:

Աղբիւրը հաստատեց, որ սուրիական-ռուսական միացեալ պատերազմական օդանաւերը թիրախ դարձուցած են Զալէպի հարաւային եւ հարաւարեւմտեան արուարձաններուն մէջ ահաբեկիչներու հրթիռարձակման կեդրոնները:

Այս առումով, 19 Յունուար 2020-ին, Պերլինի մէջ Լիպիոյ շուրջ տեղի ունեցած խորհրդաժողովի շրջագիծէն ներս, Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարար Մելուտ Չաուշօղլոյ յայտարարած էր, որ Թուրքիոյ նախագահ Ռեճեպ Թայիպ Էրտողան Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինին կոչ ուղղած էր Իտլիպի լարուածութեան մեղմացման գօտիին լայնքին սուրիական բանակի յառաջխաղացքը կասեցնելու:

Աւելցնենք, որ Թուրքիա ցարդ չէ յարգած հիւսիսարեւելեան շրջաններէն զինեալ ահաբեկիչները դուրս բերելու իր խոստումը եւ կը շարունակէ բռնագրաւուած պահել սուրիական կարգ մը տարածքներ:

Վարդիւն ՕՇԱՆԵԱՆ-ԳԵՐՈՂԵԱՆ՝ ԼԻԲԱՆԱԻ ԵՐԻՏՐԱՊՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՄԱՆԱՐԹՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ

Լիբանանի մէջ 17 Դեկտեմբեր 2019-ին ընթացք առած ժողովրդային շարժումին հիմնական պահանջներէն մէկը իրականացաւ 21 Յունուար 2020-ին, երբ կազմուեցաւ վարչապետ Յասսան Տիապի գլխաւորած 20 մասնագէտներէ բաղկացած կառավարութիւնը, բայց եւ այնպէս, կազմութեան յայտարարութենէն առաջ եւ անկէ ետք լիբանանեան տարբեր շրջաններուն մէջ ցուցարարները մերժեցին այս կառավարութիւնը եւս՝ յայտարարելով, որ անիկա իրենց փափաքած չէ եւ զիրենք չի ներկայացներ:

Արդարեւ, 21 Յունուարի երեկոյեան ժամը շուրջ 8:30-ին կառավարութեան կազմութեան պատասխանատուութիւնը ստանձնած վարչապետ Յասսան Տիապ անակնկալ կերպով այցելեց հանրապետութեան նախագահ զօր. Միշել Աունի եւ ներկայացուց կառավարութեան կազմը: Գ. Տիապ նախագահը իրագել դարձուց իր կատարած խորհրդակցութիւններուն եւ յանգած եզրակացութիւններուն: Նախագահը վաւերացուց 20 հոգիէ բաղկացած կազմը, որուն մէջ լիբանանահայ համայնքը կը ներկայացնէ Վարդիւն Օհանեան-Գերոզեան: Կառավարութիւնը իր առաջին ժողովը գումարեց Զորքէջաբթի, 22 Յունուարին, Պաապտայի պալատին մէջ:

Հանդիպումին միացաւ նաեւ խորհրդարանի նախագահ Նեպիի Պըրրի, որուն մեկնելէն ետք նախագահ Աուն եւ վարչապետ Տիապ շարունակեցին իրենց տեսակցութիւնն ու խորհրդակցութիւնը:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՍՐԲԱՅԱՆ ՀՕՐ ԵՆՈՐՀԱՌՐԱԿԱՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՀՀ ՄԱՐԿԱՍԻՐԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ

Կիրակի, 19 Յունուար 2020-ին, միջօրէի ժամը 12:00-ին, Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տէր Մասիս Սրբ. Եպս. Չօպուեան, ընկերակցութեամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Ազգ. Վարչութեան Կրօնական եւ Քաղաքական Ժողովներու անդամներուն, Նոր Տարուան եւ Սուրբ Ծնունդին առիթով շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ ՀՀ Մարդասիրական Առաքելութեան Խումբին, ներկայութեամբ ՀՀ Զալէպի Գլխաւոր Հիւպատոս Մեծարգոյ Արմէն Սարգսեանի, Մարդասիրական Խումբի Հիւպատոսութեան Ներկայացուցիչ Գևորգի Տոնոյեանի, ՀՀ Մարդասիրական Խումբի պատասխանատու Արթուր Մուսայելեանի, ակնազերծողներու, բժիշկներու եւ մասնագէտներու:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը այցելութեան առիթով Ջրօրիւնք կատարեց, ապա իր սրտի խօսքը ուղղելով ՀՀ Մարդասիրական Խումբին շնորհաւորեց անոր Նոր Տարին եւ Սուրբ Ծնունդը, գնահատեց տարուող մարդասիրական աշխատանքը եւ Բերիոյ Հայոց Թեմի անունով գօրակցութիւն յայտնեց, մաղթելով Հայաստանին եւ Սուրիական Հայրենիքին խաղաղ եւ բարգաւաճ օրեր:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը այցելութեան առիթով Ջրօրիւնք կատարեց, ապա իր սրտի խօսքը ուղղելով ՀՀ Մարդասիրական Խումբին շնորհաւորեց անոր Նոր Տարին եւ Սուրբ Ծնունդը, գնահատեց տարուող մարդասիրական աշխատանքը եւ Բերիոյ Հայոց Թեմի անունով գօրակցութիւն յայտնեց, մաղթելով Հայաստանին եւ Սուրիական Հայրենիքին խաղաղ եւ բարգաւաճ օրեր:

Շար. Էջ 14 ➤

ԱՐՃԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՅԻ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝ 31 ՄԱՐՏԻՆ

Արցախի Հանրապետութեան Կեդրոնական Ընտրական Յանձնախումբը կը տեղեկացնէ, որ ղեկավարուելով Արցախի Հանրապետութեան Սահմանադրութեան եւ ընտրական օրէնսգիրքի շարք մը դրոյթներով՝ Արցախի Հանրապետութեան նախագահի եւ Ազգային ժողովի հերթական ընտրութիւններու օր յայտարարուած է 31 Մարտ 2020-ը:

«Արցախի Հանրապետութեան Սահմանադրութեան 89-րդ յօդուածի Ա. մասին համաձայն, հանրապետութեան նախագահի հերթական ընտրութիւնը տեղի կ'ունենայ հանրապետութեան նախագահի լիազօրութիւններու ւարտէն 50 օր առաջ:

Արցախի Հանրապետութեան Սահմանադրութեան 109-րդ յօդուածին համաձայն, Ազգային ժողովի հերթական ընտրութիւնը տեղի կ'ունենայ հանրապետութեան նախագահի ընտրութիւններուն հետ միաժամանակ:

Արցախի Հանրապետութեան ընտրական օրէնսգիրքի 97-րդ յօդուածի Բ. մասով եւ 121-րդ յօդուածի Բ. մասով կը սահմանուի, որ հանրապետութեան նախագահի եւ Ազգային ժողովի ընտրութիւններու օրուան մասին Արցախի հանրային ծայրասփիւռով եւ հանրային պատկերասփիւռի կայանի հաղորդագրութեամբ հանդէս կու գայ Կեդրոնական ընտրական յանձնաժողովը:

Շար. Էջ 14 ➤

Խմբագրական

ՍՈՒՐԻԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԵՄ ՅԱՆԴԻՄԱՆ

Սուրիոյ դեմ զինուորական պատերազմը, իր ամբողջ ահաբեկութեամբ մէկտեղ, արտաքին կարգ մը ուժերու ակնկալութիւնները ի թերեւ հանեց: Երկրին դեմ տնտեսական պատերազմ մը ծայր առաւ, տնտեսական շրջափակումէն սկսելով, «կայսեր օրէնք» պատժական տնօրինումներուն հասնելով:

Երկրի տնտեսութիւնը պատերազմի ինն տարիներուն անկում արձանագրեց: Այս թոհուրոհին մէջ նկատելի էր Սուրիոյ նախկին նախագահ Զաֆէր ալ Ասատին բարեկարգչական շարժումին հեռանկարային իմաստը:

Նախագահ Ասատ երկիրը նման պատերազմներու եւ շրջափակումներու հեռանկարը ի միտի ունեցած էր ու 70-ականներուն աստիճանաբար զարգացուցած տեղական արտադրութիւնները, ամենէն պարզ, առօրեայ սպառողական կիւլթերէն սկսեալ մինչեւ ծանր ճարտարարուեստի արտադրանքին յատուկ տեղական գործարաններ հիմնելով:

Եթէ երկիրը ինքնաբաւ չըլլար, տեղական արտադրանք չունենար ու վստահէր ներածումին, պատերազմի առաջին իսկ տարիներուն պիտի յայտնուէր սովի ու սնանկութեան մէջ: Այս նպատակով չէր միթէ, որ պատերազմի առաջին փուլերուն թուրքիոյ գործակալներուն կողմէ Զալէպի գործարանները թալանուեցան ու արտադրողական գործարաններու գործիքներուն մեծամասնութիւնը թուրքիա փոխադրուեցաւ զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներու ճամբով:

Հակառակ այս բոլորին, Սուրիոյ տարբեր նահանգներուն մէջ գործարաններ բանեցան ու պետութիւնը յաջողեցաւ ժողովուրդին սպառողական գէթ նուազագոյն պահանջքը բաւարարել: Այլ խօսքով՝ Սուրիոյ ժողովուրդը սովի չմատնուեցաւ:

Այդուհանդերձ, տնտեսական ներկայ դժուարութիւնները երկրին վրայ ճնշում բանեցնելու երկրորդ օղակը կը կազմեն, յատկապէս երբ քարիւղի հանքերն ու ջերմութի կեդրոնները պետութեան վերահսկողութենէն դուրս մնացած են:

Պետութիւնը, անկախ բարեկամ երկիրներու օժանդակութենէն, կը փորձէ նուազագոյն վնասներով դուրս ելլել ու դուրս բերել ժողովուրդը այս տագնապէն: Լուծումները, սակայն, երկար ժամանակի կը կարօտին: Ապահովական իրավիճակը եւս իր ազդեցութիւնը ունի լուծումներու արդիւնաւետութեան վրայ: Այս իսկ պատճառով, Սուրիա մէկ կողմէ կը փորձէ զինուորական գետնի վրայ յառաջխաղացք արձանագրել ու հնարաւորինս բնականոն հունի մէջ դնել գէթ նահանգներուն միջեւ երթելութիւնը, ինչ որ իր դրական ազդեցութիւնը կրնայ ունենալ ապրանքաշրջանառութեան ու գիներու կայունացման վրայ, միւս կողմէ կը փորձէ սուրիական լիբանան թաւալգլոր անկումին առաջը առնել կարելի բոլոր միջոցներով:

Նախորդ շաբաթ նախագահ Պաշշար ալ Ասատի ստորագրած երկու հրամանագիրները կոչուած էին պաշտպանելու սուրիական լիբանան եւ ազգային տնտեսութիւնը: Սա կը նշանակէ, որ Սուրիոյ պարտադրուած ահաբեկչական պատերազմի ա՛յս փուլին, երկիրը տնտեսական եւ զինուորական ճակատներու վրայ համակարգուած կռիւ կը մղէ:

Այս պայքարին ժողովուրդը եւս իր նպաստը պիտի բերէ բնականաբար, յարգելով հրամանագիրներուն գործադրութիւնը եւ մերժելով օտար դրամի անօրինական շրջանառութիւնը:

Երկրի ծառայողական ոլորտը, սակայն, կը շարունակէ խոցելի մնալ: Անհրաժեշտ է օգնել ժողովուրդին ու կարգաւորել գէթ վառելանիւթի, էլեկտրականութեան բաշխման, գիներու կանոնաւորման աշխատանքը՝ մեղմացնելու ժողովուրդին տագնապը եւ պահպանելու անոր նուազագոյն կենսամակարդակը:

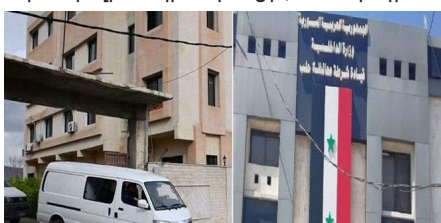
«Գ.»

-Շաբաթ, 18 Յունուար 2020-ին, Սուրիոյ նախագահ Պաշշար ալ Ասատ, բարեփոխելով 2013-ի թիւ 54 հրամանագիրը, հրապարակեց 2020-ի թիւ 3 հրամանագիրը, որուն համաձայն երկրէն ներս կտրականապէս կ'արգիլուի սուրիական թղթոսկիէն բացի, այլ դրամներով վճարում կատարելը:

Այլ հրամանագիրով մը, Շաբաթ, 18 Յունուար 2020-ին, Սուրիոյ նախագահ Պաշշար ալ Ասատ բարեփոխելով 1949-ի քրեական օրէնքի յատուկ 148 թուակիր օրէնսդրական որոշումը հրապարակեց 2020-ի թիւ 4 հրամանագիրը, որուն համաձայն բոլոր անոնք, որոնք ապատեղեկատուութիւն, կեղծ կամ անհիմն լուրեր կը հրապարակեն, պիտի ձերբակալուին կամ մեկէն - հինգ միլիոն ս.ո. -ի արժողութեամբ տուգանք պիտի վճարեն:

-Դամասկոսի եւ Զալէպի մէջ Սուրիոյ ներքին գործոց նախարարութիւնը ձերբակալեց 11 անձեր, որոնք սուրիական թղթոսկիէն բացի, օտար դրամանիշերով վճարեց կը կատարէին սեւ շուկայէն ներս:

Նախարարութիւնը յայտնեց, որ գրաւուած գումարները անմիջապէս Սուրիոյ կեդրոնական դրամատուն յանձնուեցան, շեշտելով, որ պատկան մարմինները յարմարագոյն պատժամիջոցներ պիտի կիրառեն բոլոր անոնց հանդէպ, որոնք օտար դրամանիշով վճարեց կը կատարեն:

-Երկուշաբթի, 20 Յունուար 2020-ին, ՍԱՆԱ հաղորդեց, որ Զալէպի Շէյխ Նաճմար արդիւնաբերական շրջանին մէջ հարիւրաւոր գործարաններ բանիլ սկսած են 2019-էն սկսեալ:

Ըստ Շէյխ Նաճմար շրջանի տնօրէն Զաքէմ Աճճանի, 2019-ին գործարաններուն թիւը հասած էր 210-ի, իսկ 2020-ին՝ կը նախատեսուի հասնիլ 265-ի: Մեծամասնութիւնը վերաշինութեան ընթացքի մէջ է:

Յիշենք, որ Շէյխ Նաճմար արդիւնաբերական շրջանը կը գտնուի Զալէպի հիւսիսարեւելեան բաժինին մէջ: Անոր բացումը տեղի ունեցած էր 2004-ին: Սուրիական տագնապէն առաջ ան կ'ընդգրկէր 1250 հաստատութիւն եւ աշխատանք կ'ապահովէր 42.000 քաղաքացիի:

-Երեքշաբթի, 21 Յունուար 2020-ին, Սուրիոյ արդիւնաբերական գրասենեակներու միութեան նախագահ, Սուրիոյ խորհրդարանի երեսփոխան Ֆարես Շիհապի յայտնեց, որ Սուրիոյ առեւտրական հաստատութիւնը միակ դրական միջամտութեան միջոցն է ներկայիս, սակայն ան ներքին աղէտալի իրավիճակի մէջ կը գտնուի եւ արմատական բարեփոխումի կարիք ունի:

Հաստատութիւնը կը տառապի ահաւոր վնասներէ եւ պարտքերէ, պիւտճէի անհաւասակչիւ կուտակումներէ, վարչական ժխտական միջամտութենէ եւ բազմաթիւ սահմանափակումներէ:

Շիհապի Սուրիոյ խորհրդարանի նիստին ընթացքին եւ Սուրիոյ ներքին առեւտրի նախարար Աթէֆ Նատտաֆի ներկայութեան խօսք առնելով ըսաւ. «Ինչպէ՞ն կարելի է Սուրիոյ առեւտրական հաստատութեան շուկայի մրցակցութեան մէջ մտնել, երբ ապրանքը ուղղակի արտադրող կողմերէ գնելու փոխարէն՝ վաճառականներէ կը գնէ»:

Ան եզրափակելով ըսաւ. «Յաւ ի սիրտ, Սուրիոյ ներքին Առեւտրի նախարարութիւնը Սուրիոյ Առեւտրական հաստատութիւնը զարգացնելու ծրագիրներ չունի»:

-Երեքշաբթի, 21 Յունուար 2020-ին, Սուրիոյ Հաղորդակցութեան Ընկերութիւնը յայտնեց, որ շուրջ 487 պաշտօնէայի կարիք ունի Սուրիոյ տարբեր նահանգներու իր մասնաճիւղերէն ներս:

Դիմողները պարտին ունենալ Զալէպի Պետական Համալսարանի տնտեսագիտութեան, իրաւաբանութեան, երկրաչափութեան, համակարգչային գիտութեան եւ էլեկտրականութեան չափագիտութեան ճիւղերու վկայական, կամ առեւտրական, ֆինանսական, վարչական աշխատանքներու կառավարման, էլեկտրականութեան, համակարգչային գիտութեան ուսումնարաններու եւ կամ երկրորդականի Պաշալորիայի վկայական:

Դիմողները կրնան ներկայանալ ընկերութեան գրասենեակները Փետրուարի 7-9:

Լուրեր Հայաշխարհին

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԱՐՃԱՆԻ ՊԱՏՊԱՄԱՌՆԵՐԸ ՊԱՔՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅԵՐՈՒ ԶԱՐԴԵՐԸ ՊԱՏԱՊԱՐՏՈՂ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԾ ԵՆ

Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության խորհրդարաններու պատգամաւորները հրապարակած են միացեալ յայտարարութիւն մը, որուն մէջ դատապարտած են 30 տարի առաջ Ատրպէյճանի մայրաքաղաք Պաքուի մէջ կազմակերպուած եւ իրականացած հայերու ջարդերը: 18 Յունուարին յայտարարութիւնը միաձայնութեամբ ընդունուած է Հայաստանի Ազգային ժողովին մէջ կազմակերպուած՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության Ազգային ժողովներուն միջեւ համագործակցութեան միջխորհրդարանական յանձնախումբի՝ Պաքուի ջարդերու 30-րդ տարելիցին նուիրուած միացեալ յատուկ նիստի ամարտին:

մինչ օրս շարունակուող պաշտօնական հայատեաց քաղաքականութիւնը եւ դրա պարունակում իրականացուած այս եւ այլ յանցագործութիւնները, Սումկայիթի եւ Կիրովապատի ջարդերը, Արցախի՝ Ատրպէյճանի բռնագրումին տակ յայտնուած Մարաղազի հայ բնակչութեան կոտորած, 2016-ի ապրիլեան պատերազմի ժամանակ ատրպէյճանական զինուած ուժերի կողմից իրականացած ռազմական գործողութիւնները Արցախի քաղաքացիական բնակչութեան եւ գերեզարուած զինուորների նկատմամբ, հայկական մշակութային ժառանգութեան հետեւողական վերացումը, ինչպէս նաեւ Արցախի՝ ներկայիս Ատրպէյճանի բռնագրումին ներքոյ գըտնուող տարածքների հայաթափումը վկայում են, որ Ատրպէյճանի իշխանութիւնների մօտ առկայ է իրենց վերահսկողութեան տակ գտնուող տարածքներում հայերին եւ նրանց գոյութեան բոլոր հետքերը բնաջնջելու մտադրութիւն:

Հիմք ընդունելով «Յեղասպանութեան յանցագործութիւնը կանխարգիլելու եւ պատժելու մասին» համաձայնագրում, «Մարդու իրաւունքների համընդհանուր հռչակագրում», «Յեղային խտրականութեան բոլոր ձեւերի վերացման մասին» միջազգային համաձայնագրում, «Քաղաքացիական եւ քաղաքական իրաւունքների մասին» միջազգային դաշնագրում, եւ մարդու իրաւունքների ու հիմնարար ազատութիւնների պաշտպանութեանը վերաբերող միջազգային այլ փաստաթղթերում ամրագրուած սկզբունքները, որոնք նաեւ ամրագրուած են բոլոր ժողովրդավարական պետութիւնների ներպետական օրէնսդրութիւններում, Հայաստան-Արցախ միջխորհրդարանական յանձնաժողովը սոյն թուականի Յունուարի 18-ի համատեղ նիստի արդիւնքներով ոգեկոչուած է 30 տարի առաջ Պաքուում զոհուած մեր հայրենակիցների յիշատակը, եւ բարձրաձայնում հայ բնակչութեան կորուստների արդարացի հատուցման իրաւաւորութիւնը եւ արդիականութիւնը: Դատապարտում է ատրպէյճանական հանրապետութիւնում շարունակուող պետական հայատեաց քաղաքականութիւնը: Անընդունելի է համարում այլատեսացութեան, ծայրայեղականութեան եւ ահաբեկչութեան ցանկացած դրսեւորում:

Յայտարարութեան բնագիրը կը ներկայացնենք ամբողջութեամբ:

«1990 Յունուարի 13-19 Ատրպէյճանի մայրաքաղաք Պաքուում պետական իշխանութիւնների իմացութեամբ եւ թողտուութեամբ իրագործուել է հայ բնակչութեան համակարգուած եւ զանգուածային կոտորած: Ազգային հողի վրայ իրականացուած բռնութիւններին զոհ են դարձել հարիւրաւոր հայեր: Թաւանի եւ բռնագրումն է ենթարկուել հայերի ունեցուածքը: Ֆիզիքական ոչնչացման անմիջական սպառնալիքի ներքոյ Պաքուի ատելի քան քառորդ միլիոն տեղահանուած հայութիւնը, որպէս փախստական, բնակչութիւն է հաստատել աշխարհի տարբեր երկրներում: Հայերի զանգուածային կոտորածը Պաքուում, արդիւնք է դեռեւս 20-րդ դարասկզբին կովկասեան թաթարական ծայրայեղական ուժերի, եւ հետագայում Ատրպէյճանի իշխանութիւնների կողմից սանձազերծուած, եւ ցայսօր շարունակուող հայերի նկատմամբ ցեղային խտրականութեան լայնածաւալ քաղաքականութեան, որը յանգեցրել է Ատրպէյճանի վերահսկողութեան ներքոյ գտնուող տարածքներում հայ ազգաբնակչութեան կտորուկ նուազման, իսկ 1980-ական թուականների աւարտին նոր թափ առնելով, կենսական վտանգի արդիւնքում Պաքուի եւ ատրպէյճանական խորհրդային այլ բնակավայրերու հայ բնակչութեան վերացմանը:

Արձանագրելով, որ հակառակ միջազգային հանրութեան եւ իրաւապաշտպան կազմակերպութիւնների կողմից արձանագրուած փաստերի, Ատրպէյճանի իշխանութիւնները մինչ օրս ժխտում են իրենց ցեղասպան գործունեութիւնները, նենգափոխում իրողութիւնները եւ խուսափում պատասխանատուութիւնից:

Ընդգծելով, որ Ատրպէյճանում

ԹՈՒՐԷՌՅՈՒՆ ՍԿԱՍԾ ՀԱՅՈՑ ԾԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ 30 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ ՀԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄԸ ԵՒ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ՄԵՋ

20 Յունուարին Արցախի Հանրապետութեան Ազգային ժողովին մէջ կազմակերպուած է քննարկում՝ նուիրուած Պաքուի հայ բնակչութեան զանգուածային ջարդերու 30-րդ տարելիցին: Զննարկումին կը մասնակցէին Արցախի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի նախագահ Աշոտ Ղուլեան, Արցախի Հանրապետութեան արտաքին գործոց նախարարի տեղակալ Արմինէ Ալեքսանեան, պատգամաւորներ, Գաղթականներու միութեան անդամներ, Պաքուի ջարդերու ակաւնատներ, լրագրողներ, երիտասարդներ:

Զննարկումի հիմնական բանախօսը ամերիկահայ գրող, իրաւաբանական գիտութիւններու թեկնածու Աննա Աստուածատուրեան-Թերըթըն էր: Քաղաքագետ Ալեքսանտր Մանասեանի կարծիքով՝ Ատրպէյճանի մէջ տեղի ունեցածը Թուրքիոյ իրագործած Հայոց Յեղասպանութեան շարունակութիւնն է:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՅԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ-ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ՝ ԱՐՃԱՆԻ ԿԱՅԱՆԱԼԻՔ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԸՈՒՐՅ

ՀՀԴ Արցախի Կեդրոնական Կոմիտէին հրաւերով 22 Յունուարին ՀՀԴ Ստեփանակերտի «Նիկոլ Դուման» կեդրոնէն ներս տեղի ունեցաւ խորհրդակցական հանդիպում-քննարկում՝ նուիրուած Արցախի յառաջիկայ նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրութիւններու նախապատրաստական աշխատանքներուն:

Խորհրդակցութեան մասնակցած են ՀՀԴ Բիւրոյի նախագահ Արմէն Ռուստամեան, ՀՀԴ Բիւրոյի անդամ Սպարտակ Սեյրանեան, Արցախի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի «Դաշնակցութիւն» խմբակցութեան պատգամաւորներ, ՀՀԴ պետական պաշտօնեաներ եւ ՀՀ Դաշնակցութեան շրջանային կառույցներու պատասխանատուներ:

ՀՀԴ Արցախի ԿԿ-ի ներկայացուցիչ Դաւիթ Իշխանեան «Ապառաժ»-ին տեղեկացուցած է, որ ընտրական գործընթացներուն մասնակցելու համար Կեդրոնական Կոմիտէն անցնող երկու շաբաթուան ընթացքին այցելած է բոլոր շրջաններ՝ այնտեղ խորհրդակցութիւններ ունենալով շրջաններու պատասխանատու ընկերներու հետ: Իսկ 22 Յունուարի խորհրդակցութիւնը այցելութիւնները ամփոփելու եւ աշխատանքային ուղղութիւնները յստակացնելու նպատակ կը հետապնդէր:

Աւելցնենք, որ ՀՀԴ նախընտրական ծրագրի հիմնադրոյթները արդէն իսկ մշակուած եւ ներկայացուած են խորհրդակցութեան մասնակիցներուն:

Վերահաստատում է, որ մարդկութեան դէմ յանցագործութիւնները չունեն վաղեմութեան ժամկէտ, եւ ընդգծում է, որ անցեալում կատարուած յանցագործութիւնների դատապարտումը նոր յանցագործութիւնների կանխարգիլման կարեւորագոյն գրաւականն է: Կոչ է անում խորհրդարաններին եւ խորհրդարանական վեհաժողովներին, միջազգային կազմակերպութիւններին, իրաւապաշտպան կառույցներին՝ դատապարտել Սումկայիթի, Կիրովապատի (Գանձակ), Պաքուի հայ բնակչութեան նկատմամբ Ատրպէյճանի կողմից իրականացուած ոճրագործութիւնները, եւ միջազգային մարդասիրական իրաւունքի խախտումները, որոնք սպառնալիք են ո՛չ միայն հայ ժողովրդի, այլեւ ողջ տարածաշրջանի անվտանգութեան, կայունութեան եւ զարգացման համար, գործուն քայլեր ձեռնարկել դրանց կանխարգիլման ուղղութեամբ:

Վերահաստատում է, որ Հայաստանի եւ Արցախի Հանրապետութիւնները, հանդիսանալով իր հայրենիքում հայ ժողովրդի խաղաղ կենսագործունեութեան երաշխաւորները, պահանջատեր են հայերի նկատմամբ տեղի ունեցած ոճրագործութիւնների դատապարտման եւ դրանց գոհեղին ու իրաւայաջորդներին արդարացի հատուցում տրամադրելու համար»:

ԱԿՆԱՐԿ

ԹՐԱՄՓԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՆԽՈՂ «ՄԻՋԱՆԿԵԱԼ ՓՈՒԼ»Ը

Ս. Մահսեղեմյան

Միացեալ Նահանգներու Ներկայացուցիչներու Տունը 15 Յունուարին ի վերջոյ Ծերակոյտի տրամադրութեան յանձնեց Նախագահ Թրամփը մեղադրող զոյգ բանաձեւերը, որոնք ճամբայ կը հարթեն անոր դատավարութեան բացման, Նախատեսուած՝ Երեքշաբթի, 21 Յունուարին:

Ներկայացուցիչներու Տունը Թրամփը ամբաստանող բանաձեւերը քուէարկութեան դրած ու որդեգրած էր ամիս մը առաջ, բանալով... Ներքին քաջքուռի փուլ մը, որ արտաքին բեմին վրայ յատկանշուեցաւ «աշխարհասասան» ու «պատմական» մէկէ աւելի իրադարձութիւններով, որոնք ամերիկեան ու աշխարհի մամուլին առիթ տուին անսպառ մեկնաբանութիւններու: Ամերիկեան քաղաքական կեանքն ու անոր առանցքին շուրջ դարձող աշխարհը Նախ տարուեցան այն բանաւեճերով, որոնք հրապարակը ողողեցին Թրամփը դատել-դատելու ընտրանքներով: Ծակատաբացօրէն հակադրուելով Ներկայացուցիչներու Տան որոշումին (դեմոկրատները մեծամասնութիւն են այդ ժողովին մէջ), Ծերակոյտի Նախագահն ու բազմաթիւ կուսակիցներ (Ծերակոյտին մէջ ալ հանրապետականները մեծամասնութիւն են) բացայայտ դարձուցին, որ իրենք քայլերը պիտի համակարգեն Սպիտակ Տան հետ, տրամադիր չեն Նախագահը դատելու (ալ ո՛ր մնաց անոր պաշտօնագրկման մասին մտածելու, եւ ի՞նչ փոյթ, որ իսկական ժողովրդավարութիւնը կը թելադրէ, որ ժողովուրդի Ներկայացուցիչ խորհրդարանը ըլլայ գործադիրը հաշիւ կանչող հեղինակութիւնը): Այլ խօսքով, դատավարութիւնը պիտի ըլլայ ձեւական բան մը (ամերիկեան բառամթերքով՝ «կապիկի դատարան»): Կանաչապետական ծերակուտականները մինչեւ իսկ տրամադիր չեն վկաներ հարցապնդելու՝ ստուգելու համար, թէ Թրամփի վերագրուած ու փաստարկուած մեղադրանքները ճիշդ են, թէ՛ յերիւրածոյ, չափազանցուած, կամ՝ անբաւարար՝ զայն մեղադրելի պիտի չեն նստեցնելու:

Փաստօրէն, ամիսներ, չըսելու համար Թրամփի Սպիտակ Տուն մուտքէն ասդին ծայր առած բանաւեճը թեւակոխեց Նորագոյն փուլ մը, որ առատ զբաղում կը հայթայթէ մամուլին հետտեւողներուն ու... կատակաբան երգիծողներուն, առանց իսկապէս ժողովուրդին «փոր կշտացնելու»:

Բանաձեւին որդեգրումէն մինչեւ Ծերակոյտի հասնիլը, ինչպէս նշեցինք, յատկանշուեցաւ քանի մը ուշագրաւ իրադարձութիւններով, որոնցմէ մաս մը ահագին լուսարձակ խլեցին, իսկ ուրիշներ մնացին շուքի մէջ: Արձանագրեց մէկ քանիս:

Ա. Թրամփի Ամանորէն քանի մը օր ետք, 3 Յունուարին, անակնկալ «նուէր» մը տուաւ Իրանի, Իրաքի ու ամբողջ աշխարհին, հրահանգելով սպանութիւնը Իրանի ամենէն բարձրաստիճան գիւտարկականին. սպանութեան նաեւ անոր ընկերացող իրանցի եւ իրաքցի բարձրաստիճան գիւտարկականներ: Թրամփ եւ իր «երգչախումբը» այս արարքը պաշտպանեցին յայտարարելով, որ իրանցի գիւտարկականը՝ Զասէմ Սիւլեյմանի, «աշխարհի ամենէն վտանգաւոր ահաբեկիչն» էր, անոր կողմէ դաւեր նիւթուած են ամերիկեան դեսպանատուներու եւ այլ թիրախներու դէմ, գործադրութիւնը կը Նախատեսուէր «անմիջականօրէն»: Ի յայտ եկաւ, որ Նախագահը այդ քայլին դիմած էր, հետեւելով «որոշ տուեալներու եւ տեղեկագիրներու», որոնք մասին գաղափար չունէին այլ պատասխանատուներ, ոչ ալ խորհրդարանական այն շրջանակները, որոնք իրաւասութեան մէջ կ'իյնայ նման իրականութիւններ տեղ-

եակ ըլլալ: Յետոյ, բացայայտ դարձաւ, որ «անմիջական վտանգ» ըսուածը շատ անորոշ բան էր, խորքին մէջ, Թրամփ եւ իր ետին կանգնողները Սիւլեյմանիի սպանութեան որոշումը տուէր էին ամիսներ առաջ, Թրամփ գործած էր ինքնագլուխ, առանց հաշուի առնելու, որ նման քայլ կրնայ Իրանի դէմ պատերազմական արարք նկատուիլ եւ... ամբողջ Միջին Արեւելքին պարզելու համապարփակ դժոխք մը, տարբերակը այն մասնակի դժոխքներուն, որոնք շուրջ 9 տարիէ ի վեր մասնավճարներով կը հրամցուին «Արաբական գարուն» անուան տակ...: Ներկայացուցիչներու Տունը փութաց Նոր բանաձեւ մը քուէարկել, որպէսզի Թրամփի արգիլուի նման ինքնագլուխ

քայլեր առնել, իսկ կարգապահ Նախագահն ալ յայտարարեց, որ ինք հիւսն գործադրողն է օրէնքին ու յաջորդ քայլերը պիտի առնէ համապատասխանաբար: Սակայն ոչ մէկ երաշխիք կայ, որ «անհաւասարակշիռ» ու «անհակակշիռ» Նախագահը հաստատ պիտի մնայ իր խոստումին վրայ, որովհետեւ ան քանիցս ապացուցած է իր յեղեղուկ տրամադրութիւնը, այսօրուան որոշումը վաղը դրժելու «քաղաքականութիւնը» (մամուլը չէ ձանձրացած անոր սուտերուն հաշուէկշիռը պահելով): Իրանի հակադարձութիւնն ալ մնաց սահմանափակ, գործնապէս ցոյց տալով, որ պատերազմ չուզելու Թեհրանի վարիչներուն խօսքերը համապատասխան են իրենց գործին, նաեւ փարոս կը հանդիսանան շրջակի իրենց համախոհներուն:

Ամերիկեան յարձակումին լուսանցքին արձանագրուած մէկէ աւելի զարգացումներ՝ ամերիկեան ուժերու Իրաքէն հեռացման Պաղտատի խորհրդարանին որոշումը, ուրբանական օդանաւի մը վար առնուիլն ու ստեղծած հետեւանքները, Իրաքէն չհեռանալու, ընդհակառակն՝ հոն նոր ուժ դրկելու եւ իրաքեան բանակին հետ զինավարժութիւնները վերսկսելու ամերիկեան Նախաձեռնութիւնները ի յայտ բերին, որ 3 Յունուարի դէպքը համագործ էր այն իրադարձութեան, որ աւելի քան 18 տարի առաջ տեղի ունեցած էր ամերիկեան հողի վրայ, 11 Սեպտեմբեր 2001-ին: Չուր անցան այն մեկնաբանութիւնները, եւ՝ բարեբախտաբար, թէ՛ Սիւլեյմանիի սպանութիւնը համագործ է Նիւ Եորքի ու Ուաշինկթընի վրայ գործուած յիշեալ յարձակումներուն եւ իր աւարտական փուլին կը հասցնէ՝ Իրանը վախճանակետ նկատող «ամերիկեան ծրագիրները»: Յայտնապէս, տեղ մը տակաւին կան իմաստուն եւ շրջափայտ մարդիկ, որոնք ռազմատեսչերուն սանձը քաշելու մասին կը մտածեն եւ կը կշռադատեն, որ Իրանի դէմ պատերազմի շղթայագերծումը՝ կրնայ համապատասխան չըլլալ ոմանց հետապնդած շահերուն, այլ վերածուիլ շատ աւելի վնասաբեր զարգացումի: Անոնք հաւանաբար ականատես էին, օրինակի համար, Իրան-Ռուսիա-Զինաստան միացեալ ռազմափորձերուն, որոնք տեղի ունեցան յիշեալ դէպքի Նախօրեակին, Ծոցի շրջակին մէջ: Ո՞վ գիտէ, թերեւս ալ մասնակի հակադարձութիւն մըն էին անոնց՝ ուժի ցուցադրութեան իմաստով, որովհետեւ թէ 3

Յունուարի դէպքէն առաջ, եւ թէ մանաւանդ անկէ ետք, Իրանի եւ Ծոցի երկիրներու միջեւ տեղի ունեցան հաղորդակցութիւններ, որոնք ամերիկեան լուսարձակներ չգրաւեցին, սակայն չէին կրնար անկատ անցնիլ բոլորովին: Յետոյ, ո՞վ կրնայ թափանցել վարագոյրներու ետին՝ իսկական սակարկութիւններու խոհանոցներէն ներս...

Ուշագրաւ երեւոյթ մը պարզուեցաւ Սիւլեյմանիի սպանութենէն ետք, ամերիկեան թատերաբեմին վրայ: Մինչեւ իսկ Թրամփի պաշտպանութեան Նախարարը եւ հանրապետական խորհրդարանականները դժգոհութիւն արտայայտեցին ռազմատեսչ ընթացքին համար, ուղղակի կամ անուղղակի կերպով հաստատելով, որ իրանցի գիւտարկականին վերագրուած մեղադրանքները այդքան ալ ճիշդ չէին, իրականութեան մէջ, ան ո՛չ թէ «աշխարհի թիւ մէկ ու ամենէն վտանգաւոր ահաբեկիչն» էր, այլ ընդհակառակն՝ տարիներ շարունակ պայքարած է «Իսլամական Պետութիւն» կոչուած եւ բոլորին կողմէ անվիճելիօրէն ահաբեկչական խմբաւորում ընդունուած հրոսակախումբին դէմ: Զանի մը ամիս առաջ, նման դիմաշրջում արձանագրուած է Նոյն հրոսակախումբերուն դէմ ճակատող քիւրտներուն հանդէպ, որոնք մէկ օրէն միւսը՝ դաշնակից-գիւտարկի դերէն նետուեցան լքեալի խրամատին մէջ, յետոյ, քարիւղի հորերուն պաշտպանութեան խորագիրին տակ գործակցութիւնը վերականգնեցաւ առանց մեծ աղմուկի... (Պէտք չէ մտահան ընել, որ ոճրագործ հրոսակախումբին շնորհուած է «սիւնի» գունաւորում, Իրան ծանօթ է իր շիի ինքնութեամբ, անդին, բազմաթիւ փաստացի վկայութիւններ արձանագրուած են, որ իբրեւ սիւնի ճանչցուած Թուրքիան կը կանգնի այդ ահաբեկչական խմբակներուն ետին, զանոնք կը գործածէ ի շահ իր ծրագիրներուն՝ ընդդէմ Սուրիոյ, քիւրտներուն եւ անուղղակիօրէն նաեւ Իրանի, հոգ չէ թէ մերթ ընդ մերթ անոր հետ մերձեցում կը խաղայ): Այս բոլորով, չենք կրնար հաւանք իւրի պէս ընդունիլ սիւնի-շիի վերագրումները, որովհետեւ երկար տեւողութեան վրայ դիտելով իրականութիւնները, աշխարհը տեսած է, պէ՛տք է տեսնէ, թէ ո՛չ իսկական սիւնիսն, ոչ ալ շիիսն, ալեւին կամ այլ համայնքներ-ժողովուրդներ համախոհ են ահաբեկչական խմբաւորումներուն, այլ ընդհակառակը, բոլորն ալ, առաւել կամ նուազ չափով, վնասուած են այդ խմբաւորումներէն, տեսած են, թէ ո՞վ է զանոնք իսկապէս շահագործողն ու զինողը, Իրաքի, Սուրիոյ մէջ եւ այլուր՝ տուեալ երկրին ու անոր ժողովուրդին դէմ շարժման մէջ դնողը, գաղթականներու ալիքներ յառաջացնողը: Սուրիոյ Իտիլիպը տակաւին ապրող-ահաբեկուող օրինակ է...

Ակներեւ մեկնաբանութիւններէն մէկն ալ այն էր, որ Թրամփի ու ընկերակիցներուն ետին կանգնողները կը փորձէին անգամ մը եւս ամերիկեան ուժերը արձակել աննախատեսելի հետեւանքներով յի արկածախնդրութեան մը մէջ, իշխանաւորները առաջնորդելով սուտերով, նման այն սուտերուն, որոնք «փարոս» հանդիսացած են Նախընթաց ահաւոր պատերազմներուն, սկսելով Վիէթնամէն, անցնելով Իրաքի առաջին եւ երկրորդ պատերազմներէն ու հասնելով «Արաբական Գարուն»-նեղ հիւրընկալողներուն: Յիշեցում կատարուեցաւ, որ 30 տարի առաջ ալ, հայր Պուշ եւ իր խմբակը ամերիկացի ժողովուրդն ու խորհրդարանը խաբեցին՝ Իրաք-Զուլեյթի հակամարտութիւնը սարքելով ու Զուլեյթի մէջ «իրաքեան ոճիրներ» բեմադրելով, իսկ 11 Սեպտեմբերի պատմական դէպքէն ետք, որդի Պուշն ու իր խմբակը երկիրը Սատամ Զիւսէին դէմ պատերազմի մէջ նետողը, հաւաստելով, որ ան կրնայ իր (չունեցած) կորիզային զէնքերով յարձակիլ Միացեալ Նահանգներու վրայ: Վերջապէս, Թրամփի ու անոր Նախորդներուն քննադատները կը նկատեն, որ ինչպիսի «հեռատեսութեամբ» կը շարժի ամերիկեան վարչամեքենան, կամ՝ վարագոյրներու ետեւի խոհանոցներէն՝ զայն շարժման մէջ դնողները, որովհետեւ ո՛չ Սատամ Զիւսէյնի, ո՛չ Ուսամա ՊընԼատէի, ո՛չ Զազաֆիի, եւ ոչ ալ Ապու

ԹՈՒՐԿԻԱ ԻՐ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄԱՆԿԱՑՈՒՑԱԾ ԷՐ ԱՀՌԵԼԻ ՄԵԾ ՏՈՒՐԿԵՐ ՊԱՐՏԱԴՐԵԼՈՎ

Յարութ Սասունեան

1915-էն 1923 թուականներուն Օսմանեան կայսրութենէն փոքրամասնութիւններու ֆիզիքական գրեթէ ամբողջական ոչնչացումէն ետք, Թուրքիոյ կառավարութիւնը 1941-ին ձեռնամուխ եղաւ ողջ մնացած հայերու, յոյներու, հրեաներու եւ որոշ թուրք մահմետականներու նիւթական կործանման:

Նախապէս Անգարա բնակող թուրք լրագրող եւ քաղաքագետ Ուզէյ Պուլուր իմապարփակ յօդուած տեղադրած է greekcitytimes.com կայքին մէջ՝ «Ունեցուածքի հարկի մասին» օրէնք, ինչպէս Թուրքիա տնտեսութենէն հեռացուցած է ոչ-մահմետականները» խորագիրով:

Այդ օրերու վարչապետ Շուքրու Սարաջօղլուի ազգայնամուլական կառավարութիւնը 11 Նոյեմբեր 1942-ին ընդունեց «Ունեցուածքի հարկի մասին» օրէնքը: Թէեւ փոքրամասնութիւններու ցեղասպանութիւնը Թուրքիոյ մէջ վերջին տասնամեակներուն մեծ ուշադրութեան արժանացած է միջազգային հասնութեան կողմէ, սակայն տուրքերու միջոցով անոնց ունեցուածքին բռնագրաւումը այդքան ալ լաւ լուսաբանուած չէ: Իսթանպուլ ապրող փոքրամասնութիւնները գանգուածային տեղահանութիւններու չեն ենթարկուած Օսմանեան իշխանութիւններու կողմէ՝ նոյն այդ քաղաքին մէջ օտար երկիրներու դեսպանութիւններու ներկայութեան պատճառով: Սթամպուլը այդ օրերուն Օսմանեան կայսրութեան մայրաքաղաքն էր:

Թուրք մտաւորական Պաշաբ Ինչէն գրած է, որ յայտարարուած նպատակն էր՝ «տուրքի ենթարկել նախապէս տուրքի չենթարկուած առեւտրային ունեցուածքը եւ զսպել Համաշխարհային երկրորդ Պատերազմի գնահատ: Սակայն, ասոր հիմնական պատճառը փոքրամասնութիւնները տնտեսութենէն հեռացնելն էր եւ ոչ մահմետական քաղաքացիութեան փոխարինումը իր թուրք գործընկերներով»:

Թուրք ուսումնասիրող Ռիտուան Աքար, որ գիրք գրած է չափազանց մեծ «Ունեցուածքի հարկ»ի մասին, գայն անուանելով «տնտեսական ցեղասպանութիւն փոքրամասնութիւններու դէմ»:

Ահա չորս խումբերը եւ անոնց նկատմամբ կիրարկուած տուրքերու տոկոսները 1941 թուականի հարկային օրէնսդրութեան համաձայն՝ հայեր (232 տոկոս), հրեաներ (179 տոկոս), յոյներ (156 տոկոս) եւ մահմետականներ (4,94 տոկոս):

«Օրէնքի կիրարկման եղանակը խայտառակութիւն էր», գրած է քաղաքագիտական գիտութիւններու դասախօս Ինչէն: «Հաւատափոխները կը վճարէին մօտաւորապէս երկու անգամ աւելի, քան մահմետականները, մինչդէռ ոչ մահմետականները՝ տասը անգամ աւելի: Աւելին, ոչ մահմետականները պարտաւոր էին 15 օրուան ընթացքին իրենց տուրքերը վճարել կանխիկ գումարով. ասոր ի հետեւանք անոնք ստիպուած էին աժան գիներով ծախել իրենց առեւտուրը կամ ունեցուածքը մահմետական գործարարներուն՝ պարտքը փակելու:

տականները՝ տասը անգամ աւելի: Աւելին, ոչ մահմետականները պարտաւոր էին 15 օրուան ընթացքին իրենց տուրքերը վճարել կանխիկ գումարով. ասոր ի հետեւանք անոնք ստիպուած էին աժան գիներով ծախել իրենց առեւտուրը կամ ունեցուածքը մահմետական գործարարներուն՝ պարտքը փակելու:

համար: Օրէնքը կը կիրարկուէր նաեւ շատ աղքատ ոչ մահմետականներու դէմ (26 հազար հոգի), ինչպիսիք էին վարորդները, բանուորները եւ նոյնիսկ մուրացկանները, մինչդէռ անոնց մահմետական գործընկերները պարտաւոր չէին վճարելու որեւէ հարկ»:

«Անոնք, որոնք չէին կրնար վճարել տուրքերը, կը դրկուէին Երզրումի մօտակայքը գտնուող Աքալէ քաղաքի աշխատանքային ճամբարները, կ'արտաքսուէին կամ անոնց ունեցուածքը կը գրաւուէր կառավարութեան կողմէ», գրած է Պուլուր:

Հեղինակ Սիտսի Նովիլ Նկարագրած է աշխատանքային ճամբարը իբրեւ «տարածք մը, ուր ձմեռը աւելի դաժան է, քան Մոսկուայի մէջ»: Հարկային պարտականութիւնը ստիպած են քարեր կտորել, սակայն ողբերգութիւնը ատով չէ ավարտած...

Ինչէն գրած է՝ «40 հազար հարկային պարտականներէ մօտաւորապէս հինգ հազար մարդեր ուղարկեցին այս ճամբարները, եւ բոլորն ալ ոչ մահմետական համայնքներու անդամներ էին: Դժբախտաբար, 21 մարդ մահացաւ այդ ճամբարներուն մէջ, իսկ կառավարութիւնը իւրացուց անոնց ունեցուածքը եւ գայն աժան գինով ծախեց թուրք մահմետականներուն»:

Աւելին, «Կառավարութիւնը բռնագրաւեց նաեւ հարկային պարտականներու մերձաւոր հարազատներուն ունեցուածքը, նոյնիսկ եթէ անոնք ուղարկուած էին աշխատանքային ծառայութեան»:

Պուլուր մեջբերած է նաեւ պատմաբան Քորի Կուտշթատին, որ իր՝ «Թուրքիան, հրեաները եւ Ռոջակի-գումը» գիրքին մէջ գրած է Թուրքիոյ փոքրամասնութիւններու ոչ մահմետական քաղաքացիներու՝ «Ունեցուածքի հարկ»ի պատճառով նիւթական եւ հոգեբանական կործանման մասին: «Մարդիկ, որոնք ի վիճակի չէին վճարելու, դիմումի պարագային կը ստանային երկշաբաթեայ երկարաձգում, սակայն տոկոսային չափը կը գանձուէր նաեւ այս ժամանակահատուածի հա-

մար: Բազմաթիւ ընտանիքներ ստիպուած էին ծախելու իրենց խանութներն ու գործարքները, իրենց տունները, նոյնիսկ գորգերը, կահոյքը եւ կենցաղային այլ իրեր, որպէսզի հաւաքեն տուրքերու գումարները...: Կարգ մը մարդիկ յուսահատութենէ ինքնասպան կ'ըլլային: Արտասովոր հարկեր կը գանձուէին նաեւ օտարերկրացի հրեաներէ, եւ եթէ անոնք ի վիճակի չէին վճարելու, անոնց ունեցուածքը կը բռնագրաւուէր, մինչեւ մահակալներն ու պահարանները: Թէեւ օրէնքը կը սահմանէր, որ 55-էն բարձր տարիքի մարդիկ ազատ կացուցուած են աշխատանքային ծառայութենէ,

քային ճամբար: Անոր հօրեղբօր վրայ եւս աննախադէպ հարկային մեծ բեռ դրուած է, ինչ որ գայն հասցուցած է նիւթական կործանման: Չայն եւս արտաքսած են Աքալէ: Շիշմանօղլուի հայրը սրտի կաթուածէն մահացած է Սիւրիիսարի աշխատանքային ճամբարին մէջ, 57 տարեկան հասակին:

«Ունեցուածքի հարկ»ը չեղեալ յայտարարուեցաւ 1944 Մարտին՝ Բրիտանիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու քննադատութեանց ճնշման ներքոյ», գրած է Պուլուր: «Անիկա, այսպէս կոչուած, «աշխարհիկ» Հանրապետական ժողովրդական կուսակցութիւնն էր (CHP), որ սահ-

սակայն 75 եւ 80 տարեկան տղամարդոց եւ նոյնիսկ ինքնաճարձ քարշ կու տային երկաթուղային կայարան եւ կ'արտաքսէին»:

Թուրքիոյ վարչապետ Սարաջօղլու այդ օրերուն յայտարարած էր. «Այս կերպով մենք կը ջնջենք օտարերկրացիներու խիստ վերահսկողութիւնը մեր շուկային մէջ եւ թրջական դրամները կը դնենք թուրքերուն ձեռքը»:

Թուրք ուսումնասիրող Սայիթ Չեթինօղլու շատ ուսումնասիրած է գրած է Թուրքիոյ կառավարութեան «Ունեցուածքի հարկ»ի քաղաքականութեան մասին՝ պատմական փաստաթուղթերու եւ գոհերու վկայութիւններու հիման վրայ: Յունական ծագումով թուրք կնոջ՝ Մարիքա Շիշմանօղլուի խօսքերով, իր հայրը հարկադրուած էր վճարելու ահռելի մեծ տուրք՝ 30 հազար թրջական լիրա, որուն գոյացման համար ստիպուած եղած է ծախելու ինչպէս իր երկու տունները, այնպէս ալ խանութը, եւ դեռ չէ կրցած վճարել հարկային ամբողջ գումարը: Ուստի, գայն արտաքսած են Աքալէի աշխատան-

մանեց այս «ճիզիա-kafir [անհաւատ] հարկը», Թուրքիոյ ոչ մահմետական քաղաքացիներու վրայ»:

Թուրք լրագրող Պուլուր եզրափակած է. «Թուրքիոյ հիմնադիրները եւ գաղափարախօսները, 1923-ին Թուրքիոյ Հանրապետութիւնը հիմնելէն ի վեր, քարոզած են խտրականութեան դեմ, գործընկերութեան մտածողութիւն, գործընկերութեան բացայայտած է՝ «Թուրքիան՝ թուրքերու համար» կարգախօսով: Բոլոր յաջորդ կառավարութիւնները գիտակցաբար փորձած են կենսական կոչել այս կարգախօսը՝ կրօնական փոքրամասնութիւններու կենսքը վերածելով դժոխքի, երկրի վրայ: Իշխող «Արդարութիւն եւ գարգացում» (AKP) կուսակցութեան կառավարութեան յարձակապաշտական քաղաքականութիւնը ընդդէմ ոչ մահմետականներու՝ պարզապէս այս մտածելակերպի շարունակութիւնն է»:

Արեւելահայերէնի թարգմանեց՝ Ռուզաննա Աւագեան Արեւմտահայերէնի վերածեց՝ Սեդա Գրիգորեան

ՊԱՇՏՈՆԵԱՅԻ ԿԱՐԻՔ

Բերիոյ Հայոց Թեմի Ազգային Առաջնորդարանը կարիքը ունի հետեւեալ պաշտօնեաներուն.

- 1.- Հաշուապահ
- 2.- Գրասենեակային գործավար
- 3.- Պահակ

Փափաքողները պարտին ներկայանալ Ազգ. Առաջնորդարան, իրենց հետ ունենալով աշխատանքի դիմումնագիրը ներառեալ իրենց կենսագրական տուեալները:

Դիւան Ազգ. Առաջնորդարանի

ՊԱՇՏՈՆԵԱՅԻ ԿԱՐԻՔ

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ թաղականութիւնը կարիքը ունի քարտուղարի: Փափաքողները կրնան դիմել եկեղեցւոյ թաղականութեան:

Միջազգային Մամուլէն

«ՉԷ ՍՈՌՅՈՒԱԾ». ՅՈՒՅԱՐԱՐՆԵՐ ԿԸ ՊԱՅՄԱՆՁԵՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ ԶՐԱՆՂ ՏԻՆՔԻՆ ԶԱՍԱՐ

Հրանդ Տինքի սպանութեան 13-րդ տարելիցի ոգեկոչական ցոյցերուն մասին france-24 լրատուամիջոցը հրատարակած է հետեւեալ յօդուածը.

Հարիւրաւոր ցուցարարներ Կիրակի, 19 Յունուարին հաւաքուեցան Իսթանպուլի մէջ, «Ակօս» թերթի խմբագրատան դիմաց, ուր 13 տարի առաջ սպանուեցաւ թրքահայ լրագրող Հրանդ Տինք, որուն սպանութիւնը ատենին բողոքի ակիցներ բարձրացուց երկրին մէջ:

Տինք սպանուեցաւ գլխուն արծակուած երկու փամփուշտով, Իսթանպուլի կեդրոնը, ցերեկին, 19 Յունուար 2007-ին, 17-ամեայ դպրոցը լքած պատակի մը ձեռամբ:

52-ամեայ Տինք խմբագիրն էր թրքահայ երկլեզու «Ակօս» շաբաթաթերթին եւ կը նկատուէր հայ-թրքական հաշտութեան ռահվիրայ:

Թրքական ոստիկանութիւնը խստացուցած էր հսկողութիւնը, փակելով այն փողոցը, ուր տեղի ունեցան ցոյցը եւ ոգեկոչման արարողութիւնը: Արարողութեան աւարտին, մասնակիցները մեխակներ գետեղեցին այն մայթին վրայ, ուր սպանուած էր Տինք:

«Երազներդ ու Յոյսերդ Մեր ժառանգութիւնն են» վերնագիրով լոյս տեսաւ «Ակօս» թերթի Տինքի սպանութեան 13-րդ տարելիցին նուիրուած թիւը, ուր հրատարակուեցան նաեւ նամակներ թուրք գործարար, այլախոհ Օսման Զաւալայէն, գրագետ Ահմետ Ալթանէն եւ քիւրտ քաղաքական գործիչ Սալահիւտին Տեմիրթաշէն: Երեքն ալ ներկայիս բանտարկուած են: Անոնք չեն զլացած իրենց ներդրումը բերելու Տինքի յիշատակին:

«Ես եւ ինձի պէս անարդար-

Անոր սպանութիւնը լայնատարած աղմուկ բարձրացուց, յատկապէս երբ բացայայտուեցաւ, որ ոստիկանութիւնը արդէն տեղեակ էր սպանութեան դաւադրութենէն, սակայն չէր կրցած պաշտպանել գոհը:

«Հրանդին համար, արդարութեան համար» բացագանչեցին ցուցարարները Իսթանպուլի մէջ, աւելցնելով՝ «Մենք չենք մոռցած ու պիտի չմոռնանք»: «Ակօս» ի խմբագրատան շէնքին վրայ կախուած էր Հրանդ Տինքին հսկայ պատկերը, որուն քով գետեղուած էին սպանութիւնը դատապարտող նախադատութիւններ, ինչպէս՝ «Երբեք ուշ չէ ամօթը զգալու», կամ՝ «Դատը պիտի չաւարտի, մինչեւ մենք որոշենք»:

Չաքքան, ցուցարարներէն մին, ափսոսանքով յիշեց, որ Տինքի սպանութեան դատը 13 տարի է ի վեր կախեալ կը մնայ: «Հրանդը սպանուած է 13 տարի առաջ եւ 13 տարի անոր դատը տակաւին մուրթի մէջ կը մնայ», ըսած է ան AFP լրատուական գործակալութեան, աւելցնելով՝ «Մենք պիտի շարունակենք հետապնդել Հրանդին սպանութեան դատը, որքան ալ զայն մուրթի մէջ պահել փորձեն: Իրբեւ Հրանդին եղբայրները, պիտի շարունակենք պահանջել»: Այլախոհ Սայիտ Տողան ըսաւ. «Երկիրին մէջ կան դատարաններ, սակայն չկայ արդարութիւն»:

որէն բանտարկուածները, մեր ազատութիւնը կորսնցուցինք առժամաբար, բայց Հրանդ կորսնցուց իր կեանքը, իր գաղափարներուն մասին գրելուն պատճառով», արծաւագրած էր Զաւալա իր նամակին մէջ, աւելցնելով՝ «Առանձին թէ հաւաքաբար, պիտի շարունակենք պահանջել արդարութիւն՝ Հրանդին համար, այս երկրին մէջ սպանուած բոլոր պատուաւոր քաղաքացիներուն համար, բոլորի՛ն համար»:

Զաւալա անուանի մտաւորական եւ գործարար մըն է, որ ձերբակալուած է կառավարութիւնը տապալել փորձելու ամբաստանութեամբ: Ան ատենապետն է «Անաթոլիա Թիւրքի» մշակութային հիմնադրամին, որուն հիմնական նպատակն է կամուրջներ հաստատել շրջանի ազգային ու կրօնական գաւազան խմբաւորումներուն, ներառեալ Հայաստանի հետ: Ալթան ամբաստանուած է 2016-ի յետադարձութիւն կարգ մը դաւադիր անձնաւորութիւններու հետ առնչութիւն ունենալով: «Գաղտնի սենեակներու մէջ հաւաքուող կարգ մը անձնաւորութիւններ որոշեցին, որ ան (Հրանդ Տինք) «յանցաւոր» էր: Հրանդին առաջին ու ամենամեծ յանցանքն էր Թուրքիոյ ուշադրութեան յանձնելը, որ հայերն ալ մարդիկ են եւ երկու ազգերը պետք է գիրար ընդունին», ըսած է ան:

Երպէս Առաքիւններ

Սարին Ազպաշ

Երեւակայեցէ՛ք բամպակով հիսուած հաստատուն եւ պինդ պատեր:

Այս պատերով էր շրջապատուած մանկութիւնս: Ծնողքիս նպա-

Այդ օր, դպրոցէն կանուխ արծակեցին մեզ: Տուն գացի: Լուռ էր մայրս, չէր խօսեր: Այդ անձայնութեան կը միջամտէր հաղորդավարին անզգայ ձայնը:

«Հրանդ Տինք սպանուեցաւ»:

Սպանուեցա՞ւ: Ինչո՞ւ: Ո՞վ սպանեց: Ի՞նչ էր յանցանքը: Ո՞վ պատժեց:

Իրիկունը գացիւք խմբագրատան առջեւ: Ծաղիկներ դրիւք ու մոմ վառեցիւք:

Մայրս կու լար: Հայրս կու լար: Ու ինձի համար ամէն բան անհասկնալի էր:

Հիմա, երբ կը գրեմ այս բոլորը, կը զգամ, թէ կարօտցած եմ այդ այլայլած հոգեվիճակս:

Տարիները հետզհետէ անցան անարդարութեամբ: Հրանդ Տինք մնաց այդ մայթին վրայ ու մենք իր քով կանգնած արդարութիւն պահանջեցիւք:

Ինչքան հեռացան տարիները, այդքան ըմբռնելի դարձաւ ամէն ինչ ու այդքան սաստկացաւ զայ-

տակը անշուշտ զիս սահմանափակել չէր: Այլ իրենց մտադրութիւնը, զիս աւելի «պահպանողական» միտումով մը պաշտպանել էր: Պաշտպանել ինչէ՞ն եւ ինչո՞ւ:

Բոլորովին հայկական շունչ ուներ այդ աշխարհը, որ կը գտնուէր այդ «պատերէն ներս»: Ընկերներս հայ էին, լեզուս հայերէն էր, նոյնիսկ այդ ժամանակ չէի անդրադառնար, որ այս հողերուն վրայ եւ «օտար» կը համարուէի: Որո՞ւ օտար եւ ինչո՞ւ:

Այս վարդագոյն երազներու մանկութիւնը սաստիկ հարուած մը ստացաւ 19 Յունուար 2007 թուականին: Երազները փարտեցան: Բամպակէ պատերը քանդուեցան ու ես այլեւս դէմ յանդիման էի իրականութեան հետ:

Այս երկրին մէջ կ'որսային աղանիւները:

Ո՛չ պաշտպան պատերս կային, ոչ ալ գոյնզգոյն ակնոցներս:

Միայն իսկութիւնն էր սեւ խաւարին մէջ:

«Հրանդ Տինք սպանուեցաւ»:

Սպանուեցա՞ւ: Ինչո՞ւ: Ո՞վ սպանեց: Ի՞նչ էր յանցանքը: Ո՞վ պատժեց:

Հիմա, երբ կը գրեմ այս բոլորը, կը զգամ, թէ կարօտցած եմ այդ մանկական պարզութիւնս եւ միամտութիւնս:

րոյթս: Բոլոր հարցումներս մէկ ան մէկ պատասխան գտան:

Սակայն Հրանդ Տինքին ժառանգութիւնը միայն «աղանիւի մը երկչոտութիւնը» չէր:

Մենք Հրանդին ժառանգաբար ստացանք պայքարի ոգի, արդարութեան պահանջ, քաջութիւն եւ հաւատք:

Ու մինչեւ, որ Հրանդ Տինք ուղիքի ելլէ այդ մայթէն, պիտի շարունակենք մեր պայքարը:

Հողդ թեթեւ ու միտքդ հանգիստ ըլլայ: Հո՛ս ենք, Աղբարի՛կ:

ՅՕՍ U.O.S ԿՕ Խաչ
ՍՕ Խաչի Շրջանային Վարչութեան Առողջապահական Յանձնախումբը «Համաշխարհային Կեանքի Կոչ» օրուան առիթով կազմակերպած է անվճար՝ շաբաթի արեան քննութիւն եւ ճնշումի ստուգում, Երկուշաբթի, 27 Յունուար 2020-էն մինչեւ 1 Փետրուար 2020, ՍՕ Խաչի Դարմանատունէն ներս, առաւօտեան ժամը 9:30-էն մինչեւ 11:30:

ՀԱՐՑՈՒՄ. «ԿԱՐԵԼԻ՞ Ե ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԸԼԼԱԼ ԵՒ ԸԼԼԱԼ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՐ»

Յ. Պայեան

Իսկ սեփական անձի արտացոլման համար Ձեզ հայելի պե՞տք է ինձ հայելի պետք չէ Ռետիկի պես ձգուող վայրկեաններ կան, երբ ինձ տեսնում եմ ես առանց հայելու էլ՝ Ծառաբնի՛ վրայ, Ըն ափի՛ մէջ, Լաեւ ինքնահաւան ինքնահոսիս ծայրին...»

Պարոյր Սեւակ

Մխիթարուհիք. դեռ հայերէն կարդացողներ եւ հարցում ընողներ կան: Հեռաւոր քաղաք բնակող վաղեմի ծանօթ մը հեռաձայնեց եւ ըսաւ. Կարելի՞ է ըլլալ կուսակցական եւ հրապարակագիր: Աւելի ճիշդ պիտի ըլլար սահմանել կուսակցականը, անոր հունով՝ կուսակցութիւնը: Ապա սահմանել Լաեւ իրապարակագիրը, անոր դերը եւ ճշդէլ անոր պարտաբանութիւնը (deontology): Կուսակցականը մաս կը կազմէ որոշ գաղափարներու իրականացման ձգտող յանձնառու անձերու հաւաքականութեան (անոնց շուքին ծուարած շահախնդիրներ ալ կան): Հետապնդուած նպատակը քաղաքական իշխանութեան տիրացումն է, կազմակերպելու համար ընկերութիւնը՝ ըստ դաւանութեան եւ հաւաքաբար ընդունուած սկզբունքներու եւ առաջադրանքներու: Հրապարակագիրը կը գրէ (եւ կը խօսի) հանրութիւնը լուսաբանելու եւ զայն տեղեակ պահելու համար սկզբունքային եւ այլ քաղաքական, տնտեսական, մշակութային, կրթական խնդիրներ, իրականութեան բաւարարութեան եւ անբաւարարութեան մասին կ'արտայայտուի, կը լուսաբանէ, իր հայեցողութեամբ աւելի լաւը եւ ճիշդը առաջադրելով: Ի հարկէ, կուսակցութեան անդամը, հաւատալով որոշ արժէքներու, ըստ այնմ կը տեսնէ աշխարհը եւ կը դատէ երեւոյթները: Բայց այս պատճառ չէ, որ ան հրաժարի մտածելու անկախութենէ եւ վերանորոգուելու ցանկութենէ, ինչ որ յառաջդիմութեան ազդակ է իր պատկանած կուսակցութեան եւ ընդհանրապէս ընկերութեան համար: Մանաւանդ որ ընկերութիւններ, հետեւաբար Լաեւ կուսակցութիւնները, պատշաճելու համար իրականութեան եւ նոր իրադրութիւններու, պարտաւոր են տեսաբար քննարկումներ կատարել: Եւ քանի որ ոչ ոք անսխալական է, յառաջդիմութեան, վերանորոգման եւ յաջողութեան համար կենսական է քննական մօտեցումը: Մինչեւ հոս վիճելի հարց չկայ: Կամ պետք չէ ըլլայ: Հարց կը ստեղծուի, երբ ծանուցում-քարոզչութիւն եւ հրապարակագրութիւն կը շփոթուին, երկրորդը դարձնելով միջոց առաջինին համար, գործիք: Այսինքն հրապարակագրութիւնը կը դառնայ ապսպրանք, ինչպէս որ էր խորհրդային օրերու ազիտ-պրոպա: Եւ ինչպէս, որոշ հոսով, հրապարակագիրը կը դառնայ ոչ թէ ազատ մտածող, այլ ինչպէս սովորութիւն դարձած է ըսել՝ խօսափող: Կ'ենթադրեմ, որ վաղեմի բարեկամիս ուղղած հարցման ետին գըտնուող մտավախութիւնը այս վտանգին կը վերաբերի. անհոգի խօսա-

փող ըլլալու տիրութեան: Ինչ ալ ըլլան իր համոզումները, հրապարակագիրը իր ժամանակի հանդիսատես վկան է, եւ վկայողը, յարգելի է՝ երբ իր խօսքը անկաշամ եւ առարկայական է, տղիսկ երբ ան համապատասխան է իր եւ այլոց համոզումներուն, կամ կը հակադրուի յանձնառութիւններու, ընդունուածի հունով չ'ընթանար, կարգախօս չի կրկնէր, թութակ չէ: Այսինքն իր խօսքը ապսպրանք չէ, հաճոյակատարութիւն չէ, իր գրիչը վարձու չէ տուած: Այդ խօսքը կրնայ բաժնել կամ չբաժնել: Բռնակալական վարչաձեւերը հրապարակագիրին կը պարտադրեն «Տիրոջ ձայնը» ըլլալ, լրատուամիջոցները կը ծառայեցնեն գովերգութեան, արդարացումներու, այդ ընկերու համար կը դիմեն ամբոխավարութեան եւ

ամբոխահաճութեան (populism), իրականութիւնները սեղմելով «սեւ եւ սպիտակ»ի գոյգ բեւեռացումներուն մէջ, որ կը յանգի այն պարզացման, որ «ով որ ինձի հետ չէ ինձի դէմ է»: Սեւ եւ ճերմակ: Առաջին աշխարհամարտին գոհուած ֆրանսացի բաւաստեղծ Շարլ Փէկիի միտքը առաջնորդող պետք է ըլլայ ամբոխավարական սայթաքման փորձութեան ենթակա հրապարակագիրին: Ան ըսած է. «Ամբոխավարութեան յաղթանակը անցողակի է, բայց աւերակները յաւերժական են»: Այսինքն անմիջական եւ կողմնապաշտական հետաքրքրութիւններ բաւարարող հրապարակագիրը երբ կը խրի ամբոխավարութեան մէջ, կրնայ անմիջական յաջողութիւններու համար, բայց անոնց հետեւանքները կրնան աւերիչ ըլլալ, երբ ամբոխը կը գգայ եւ կը հասկնայ որ խաբուած է: Զիչ մը ամեն տեղ, քաղաքական մարդիկ կամ ընկերութիւններու պատասխանատուներ, իրենց գրաւոր խօսքը կ'ապսպրեն գրիչի մը: Եւ ապագահներ եւ ղեկավարներ կ'ունենան իրենց խորհրդակցանքները գրիչները, որոնք տարբեր հարցերու մասին, ըստ ընդունուած կամ թելադրուած վարքագիծի, կը խմբագրեն առաջնորդին խօսքը, ընկերաքաղաքական տարբեր հարցերու մասին: Արեւմտեան երկիրներու մէջ այդ գրիչները կը կոչեն «negro», բառագի թարգմանութեամբ՝ խափշիկ,

Կամիթ

ԼԱԿԱՆ ՄԻՆԱՍ

Փշակն

Լակյան Մինասը շատ փխրուն սիրտ ունի: Մեծ թէ փոքր դժուարութեան դիմաց ոչ միայն ինք կու լայ, այլ ամբողջ շրջապատը լացնելու համար ձեռքէն եկածը կ'ընէ:

Լացաւ, ազդուեցանք, սպասեցինք, որ գործի մը ձեռնարկէ այս լակյանութենէն անդին բան մը ընելու եւ իր վիճակը բարելաւելու համար, գոնէ իր շրջապատին ներդրում մը բերելու համար:

Բայց լակյան Մինասը ըսաւ, որ լալը աւելի դիւրին է, չլացողին կաթ չկայ: Անոր համար ամեն օր պիտի լաս ու ողորմութիւն խնդրես, որպէսզի հաւատան ու օգնես:

Լակյան Մինասին ըսինք, որ օգտակար դարձողները աշխատանք կ'ակնկալեն քեզ մէ, ուրեմն աշխատէ՛, փորձէ՛ գոնէ յուսահատ վիճակը փոխանցիկ չդարձնել, աշխատանքի վարժեցուր միջավայր, օրինակներ կան շուրջդ, դիտէ՛, սորվէ՛:

Լակյան Մինասը ըսաւ. «Ինչո՞ւ աշխատիլ, եթէ լալով դրամ չահիլը աւելի դիւրին է»:

Լաւ, Մինաս՛, ըսինք, - դժգոհ ես, ինչո՞ւ կը շարունակես ապրիլ այս միջավայրին մէջ ու «եկէք, մեզ ազատեցէք» կը գոռաս, երբ մեկնելու պատճառները դուն իսկ կը թուես:

Դուրսը չեմ կրնար լալ, չեն օգներ, պիտի գիտնաս թէ ո՞ր եւ ինչպէ՛ս պիտի լաս ու լացնես:

Լա՛ց, եղբայր, լա՛ց, բայց լացն ու ամեն բան երկինքէն սպասելն ալ մեզի յատուկ մտայնութիւն դարձնելու ճիգի չվերածես:

այսինքն՝ ստրուկ: Անոնք հին Յունաստանի իմաստակներուն պէս (սոփիստ, sophistes), կրնան խմբագրել ապսպրուած խօսքը, այդ ըլլայ թէ ոչ իրենց համոզումը: Գրիչներ ունին ժողովրդավարական վարչաձեւերու ղեկավարները եւ անոնցմէ տարբերող ինքնակալները (թագաւորներ, բռնակալներ), որոնք ուրիշ գրածը կը բեմադրեն, որպէս իրենց պակսող լուսապսակ: Ազնի հրապարակագիրն առաջինութիւնը առարկայականութիւնն է, առանց որուն ան կը դառնայ իմաստակ (sophiste): Այդ առարկայականութիւնը պետք է ծառայէ լուսաբանելու, ճամբացոյց ըլլալու, յստակացումներու, անկախաբար պատկանելիութիւններէ: Այսինքն հրապարակագիրը, իրապէս լուսելու համար, պետք է ունենայ ճշմարտութեան առաջինութիւնը, միւսին եւ ուրիշին ըսելու համար որ իրենք ալ ճիշդ են, իրաւունք ունին, եթէ հիմնաւոր կերպով այդպէս են: Հետեւաբար, հարցը կը վերաբերի հրապարակագիրի մարդկային եւ մտաւորական որակին, ան կուսակցական ըլլայ կամ ոչ:

Քաղաքական գործիչը, հրապարակագիրը, ընդհանրապէս քաղաքացին, որուն համար կան առաջին երկուքը, պարտք պետք է համարեն գիտնալ, ինչ որ ըսած է Միացեալ Նահանգներու մեծ նախագահ Աբրահամ Լինքոլնը. «Կարելի է մարդ մը տեսաբար խաբել: Կարելի է ամենքը խաբել ժամանակ մը: Բայց կարելի չէ ամենքը խաբել տեսաբար»: Ժողովուրդներու բնատուր ողջախոհութիւնը վաղ թէ ուշ կ'արթնայ, եւ անոնք կ'ըմբոստանան: Եւ քանի որ կուսակցութեան մը անդամակցիկ կը նշանակէ յանձնառու ըլլալ հանրային ծառայութեան, ծառայել բարիին եւ լաւին, պետք է գիտնալ, որ խաբելութիւնը անճիշդ ուղի է, առաջին հերթին՝ ինքնանուաստացում է: Այս մտո-

ւրմներով պետք է դիմագրաւել կուսակցական հրապարակագիրին դերը եւ առաջնութիւնը, զորս եթէ ան չունի անարժան կուսակցական է եւ ապիկար հրապարակագիր: Թէեւ մարդկութիւնը, անցեալին եւ այսօր միշտ հակուած է իր անմիջական պահանջներուն եւ երագներուն բաւարարութիւն տուող ակազգի լաւ հնչող խոստումներու, բայց որ կը խաբուի եւ կ'արթնայ: Այդպէս եղած են յեղափոխութիւնները եւ անոնց հետեւող առաւել կամ նուազ ծանրակշիռ յուսախաբութիւնները: Նիքոլա Մաքիաւելի այս կացութեան անդրադարձած է, հատու խօսքով. «Մարդիկ այնքան լաւ կը հպատակին անմիջական պահանջներու, որ խաբողը միշտ կը գտնէ խաբուելու պատրաստ մէկը»: Այս մարդկային հասարակաց ախտի քննադատութիւնը եւ կարելի սրբագրութիւնը գործն է իրաւ մտաւորականին, հրապարակագիրին եւ արժէքներու իտեալի յանձնառու կուսակցականին, եթէ անոնք կը հաւատան իրենց հանրային ծառայութեան առաքելութեան: Ո՛չ խաբել եւ ոչ խաբուիլ: Եւ ընկերութիւնը կ'ազնուանայ, կ'ազատագրուի Հոգաբանի «Մարդը մարդուն գայլն է» հակամարդկայնական (չ)իմաստութենէ: Ի՞նչ եզրակացնել եւ ինչպէ՛ս, պատասխանելու համար ընթերցող վաղեմի բարեկամիս հարցումին: Հրապարակագիրը, ան ըլլայ կուսակցական կամ ոչ, ընդհանրապէս հանրային մարդը, քիչ մը անդին երթալով՝ Լաեւ շարքային քաղաքացին, պետք է ունենայ իր պարտաբանութիւնը (deontology). չխաբել, չխաբուիլ, ծառայել, ըլլալ խօսափող: Այս պարտաբանութենէն զուրկ, գայն անգիտացող հանրային դէմքը, շահախնդրուած կեղծաւոր մըն է, որ օր մը դիմակագրած կ'ըլլայ, կամ գինք դիմակագրած կ'ընեն:

Լրագրողական հետաքննություն

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԿԱՐԵԼԻ՝ Է ԱՇԽԱՏԻԼ. ՉԱՄՍԱԲԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ՕՐԻՆԱԿԸ

Լուսին Ապաճեան-Չիլաբոջեան

Պատերազմը մեր ժողովուրդը օրհասական վիճակի մատնեց, տարիներ ետք մասամբ մեղմացան հրթիռակոծումներն ու արհեստագործությունը, սակայն նոր փուլ մը թեւակոխեցինք: Ներկայիս Սուրիոյ մէջ ծայր առած տնտեսական սուր տագնապը խաղաղ բնակչութեան համար կենցաղային ծանր պայմաններ ստեղծած է:

Այդուհանդերձ պայմանները փոփոխական են, դժուարութիւնները՝ անցողիկ: Այս պայմաններուն դէմ պայքարող սուրիահայ երիտասարդներուն թիւը այնքան ալ արհամարհելի չէ:

«Գանձասար» հարցազրոյցներու շարք մը կը սկսի Զալէայի մէջ աշխատող եւ ստեղծագործող երիտասարդ տարրի ներկայացուցիչներու հետ, լոյսին բերելու մեր երիտասարդներուն դիմագրաւած դժուարութիւններն ու զանոնք յաղթահարելու կամքը:

Առաջին հանդիպումը Չամսաբեան ընտանիքի երիտասարդներուն հետ էր:

Երբ հանդիպեցանք Չամսաբեան Սօֆիէն եւ Սեւակ եղբայրներուն, Սօֆիէն, իրապաշտօրէն բնութագրելով Սուրիոյ տնտեսական եւ ծառայողական ծանր պայմանները, անցնող տարիներու իր փորձառութեան մասին խօսեցաւ. «2012-2013-ին պատերազմի առաջին տարիներուն, աւարտելով քիմիագիտութեան մասնագիտութեամբ համալսարանական ուսումս, սկսայ դասաւանդութեան, անձնական դասեր տալով հայ աշակերտներու: Սկզբնական շրջանին ոչ ոք կը ծանօնար գիտ որպէս դասատու: Առաւօտեան կանուխ ժամերէն մինչեւ գիշեր անընդհատ կ'աշխատէի, համեստ գումարի փոխարէն: Այնուհետեւ սկսայ դասաւանդել երկրորդականի 10-րդ եւ 11-րդ կարգերուն, Լազար Նաճարեան Գալուստ Կիւլպէնկեան վարժարանէն ներս: 6 տարի դասաւանդելէ ետք, անցեալ տարի ստիպուեցայ թողուլ դպրոցի աշխատանքս, որովհետեւ ուզեցի կատարելագործել մասնագիտութիւնս եւ արդէն 6 ամիս ետք մաժրսթերի վկայական ստացայ»:

Սօֆիէն ԶՄԸՄ-ի պասքեթի խումբի խաղացող եւ փոքրերու մարզիչ է նաեւ: Անոր պատումին մէջ ակներեւ էին խանդավառութիւնն ու եռանդը, որոնցմով ան վարակած է իր աշակերտները նաեւ: «Աշակերտներս թե՛ գիտաշատութեան օրը գիտ քաջալերելու համար համալսարան եկան, անոնք յաճախ ներկայ կ'ըլլան նաեւ պասքեթի մրցումներու, որպէսզի քաջալերեն զիս: Աշակերտները յաճախ կը հետեւին ուսուցիչին օրինակին: Մենք իրարմէ ուժ կ'առնենք: Յառաջիկայ տարիներուն կը մտածեն որկտորակականի թե՛ սպորտայնագնէ: Պայմանները պէտք չէ կաշկանդեն մեր ընթացքը: Պիտի համբերենք ու շա-

րունակենք մեր ճամբան, գանգատելով տեղեկայի մէջ մնալը հարցեր չի լուծեր»:

Սօֆիէն եղբայրը՝ Սեւակը, Արգուսի շրջանին մէջ վարպետ կադապարագործ էր: Անպատերազմի բռուն մարտերուն ընթացքին ստիպուել էր լքել վտանգաւոր իր գործատեղին եւ անլի ապահով շրջանի մը մէջ այլ աշխատանքով զբաղիլ՝ ապրուստը ապահովելու եւ անգործ չմնալու համար: Ան ճամբայ ելած էր կրպակի մը մէջ խորոված պատ-

րաստելու համեստ գործով: Սեւակ վերոյիշելով այդ դժուարին օրերը, յատկապէս իր ժամանակաւոր աշխատանքին մօտ ինկած հրթիռները ըսաւ. «Թէեւ մեր կրպակէն քանի մը մեթր հեռաւորութեան վրայ ռումբեր կ'իջնային՝ յաճախորդները կը շարունակէին կանգնած սպասել իրենց ապստարաններուն, խոյնիսկ այդ սարսափելի վիճակին մէջ»: Սեւակ օրե-օր գարգացնելով իր աշխատանքը խանութ մը վարձու առած ու ընդլայնած է իր նոր գործը. «Խանութէն ներս կը սկսիք աշխատիլ առաւօտեան ժամը տասնէն մինչեւ գիշերուան ժամը մէկ, անընդհատ: Միայն Կադանի օրը մեր սովորական ժամէն առաջ փակեցինք գործատեղին, մէջ մըն ալ 24 Ապրիլին, Զայոց Ցեղասպանութեան յիշատակին օրը»:

Սօֆիէն եւ Սեւակ կը հաւատան որ. «Զալէայը, հայութիւն բուրոզ իր շրջաններով, մեզի համար եղաւ հայրենիքէն պատառիկ մը: Զալէայը կը սիրենք: Կ'ուզենք ապագայի համար ծրագրեր ալ մշակել այստեղ»:

Անոնց համար եականը ընտանեօք, թեւ-թեւի տալով աշխատիլն է՝ այս անսախաղէտ տնտեսական եւ ապահովական տագնապները դիմագրաւելու համար. «Մեզի համար շատ դիւրին էր ձգել-հեռանալը, սակայն մենք կամովին մնացինք ու նորաւոր ծրագրեր մշակեցինք»:

Անոնք չեն անտեսեր ապրուստի դժուարութիւնները. «Այո՛, մենք, ռումբերու տարափը արհամարհելով շարունակեցինք մեր աշխատանքը, սակայն այս տնտեսական ճնշող վիճակը բաւականին անել կացութեան մատնած է մեզ, նա-

հանգի ծառայողական ոլորտը շատ վատ է: Գոնէ այդ մարզը բարելաւեն ու թոյլ տան որ աշխատինք»:

Տնտեսական ներկայ տագնապին մասին յաւելեալ բացատրութիւն ստանալու համար դիմեցինք վերլուծաբան Սարգիս Գասարճեանին, որ բաւական սպառիչ տեղեկութիւններ տուաւ. «Տնտեսական այս տագնապը գանազան ազդակներու հետեւանք է: Կարելի չէ յենիլ մէկ ազդակի վրայ: Տագնապի հիմնական պատճառը երկրէն ներս արտադրութեան կասեցումն էր, որուն հետեւանքով արտածումը դադարեցաւ եւ օտար դրամանիշի մուտքը նուազեցաւ: Պետութիւնը ստիպուեցաւ ժողովուրդին կարիքները ներածել, փոխանակ զանոնք բաւարարելով արտածելու եւ օտար դրամ մտքը-

բար: Վերոյիշեալ գործօններուն հետեւանքով սուրիական լիրան արժեզրկուեցաւ ու սղաճը թափ առաւ, իսկ ժողովուրդը իր մոռթին վրայ սկսաւ կրել այս բոլորին ազդեցութիւնը:

Այս իրավիճակին վրայ աւելցաւ նաեւ ԱՄՆ-ի սահմանած «կայսերի օրէնք»ը, որ ցարդ պարտադրուած պատիժներուն ամենէն խիստն էր:

Ընդհանուր քաղաքականութիւն մը կայ՝ Միջին Արեւելեան շրջաններէն օտար դրամը՝ տոլարը սպառելու եւ միայն Ամերիկայի բարեկամ շրջաններուն մէջ պահելու գայն: Այս քաղաքականութիւնը կիրարկուեցաւ Իրանի դէմ ու հասաւ Լիբանան:

Այս բոլորին ի տես, կառավարութիւնը ուժ սկսաւ քայլերու ձեռնարկել: Զիմնականը քաղաքացիներուն կենսական պէտքերը պետութեան կողմէ յարմար գիտնով վաճառելու քաղաքականութիւնն էր՝ «խելացի քարտ»ի միջոցով: Այս Կեդրոնական դրամատան նոր որոշումին համաձայն, տոլարին արժեքը 440-էն բարձրացնելով 700 սուրիականի, հետապնդելու շուկայի մէջ շրջանառուող օտար դրամին հակաօրինական վաճառքը:

Քաղաքական առումով ալ Սուրիոյ հիւսիսարեւելեան շրջաններուն մէջ գտնուող քիւրտներուն հետ համաձայնութեան գալով կազմի եւ քարիւղի հանքերէն օգտուիլն էր պետութեան քաղաքականութեան դրական մէկայլ կողմը»:

Լրագրող Սարգիս Գասարճեանին, երբ հարց տուինք լուծումներու եւ առաջարկներու մասին, ան յայտնեց. «Զամբերատարութիւնը ամենէն կարեւոր քայլն է, որովհետեւ քաղաքական աստիճանական կայունացող վիճակը տնտեսական իրավիճակին վրայ դրական ազդեցութիւն կ'ունենայ: Պետք է, օրինակ, պետութեան կիզակէտին մէջ մասնայն արտադրութիւնները, զորս կարելի է ուղարկել Սուրիոյ սահմաններէն դուրս, ըլլան անոնք նիւթական արտադրութիւն կամ մտային արտադրութիւն: Այսպիսով անհատը կրնայ օգտուիլ ու դուրսէն օտար դրամ գանձելով թէ՛ տիրող տնտեսական տագնապի աստիճանական փարատումին նպաստել, եւ թէ իր անձնական եկամուտը բարելաւել, հեռու մնալով շուկային մէջ ուրիշին բաժինէն օգտուելու հնարաւորութեան: Մէկ անգամ միջոցներ կարելի է որոնել: Զիմնականը աշխատիլն ու ձեռնածախ չմնալն է, մինչեւ դժուարութիւններու փարատումը»:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Մութաֆեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, նուիրատուութեամբ կամ հեռաձայնով մասնակից դարձան իրենց հարագատին՝

ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ ԱՌՕ ՄՈՒԹԱՅԵԱՆԻ

մահուան սուգին:
 Դանգուցեալի քառասունքի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 26 Յունուար 2020-ին, յաւարտ Ս. եւ Աննահ Պատարագի, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի եկեղեցոյ մէջ, Նոր Գիւղ-Զալէայ:
 Յետ հոգեհանգստեան արարողութեան ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին եկեղեցոյ ներքնարահէն ներս:

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒՇԻ (ԱՌԱԶԻՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ)

Արշակ Կորյունյան

Օգոստոս ամիսն էր, բայց կ'անձրեւէր: Ոմանք իրենց գլուխը վերարկուով ծածկեցին ու իջան հանրակառքէն՝ յիշատակելի նկար մը ամռնելու: Ուրիշներ այդ բնական երեւոյթէն պաշտպանուիլ չուզեցին ու գլխաբաց իջան: Բոլորս հաւաքուեցանք ցուցանակին մօտ, մեծամասնութիւնը տեղացող անձրեւէն թրջուելով յօնքերը կիտած: Խմբովի լուսանկար մը ունեցանք ու կրկին բարձրացանք ճամբան շարունակելու համար: Բարձրաբերձ ու կանաչապատ լեռները, մերթ քնդ մերթ երեւցող հիւղակներն ու տնակները եւ ընդհանրապէս լեռնային ու գիւղական կեանքի պարզ ունակութիւնը կը ստիպէին, որ անյագօրէն դիտես այդ բոլորը ու պահ մը համոզուիս, որ մարդիկ այստեղ կեանքը ուրախ ապրելու գաղտնիքը անոր պարզութեան մէջ գտած են:

Կը հասնինք Ստեփանակերտ, ուր հիւրանոցի մը մէջ պիտի իջեալնէինք այդ երեք օրերը: Երեւանի ու Ստեփանակերտի հիւրանոցներուն միջեւ անպայման տարբերութիւններ կային, սակայն իւրաքանչիւրը ունէր իր յատկութիւնները, գորս չունէր միւսը, եւ այդ երկուքը յաջորդաբար տեսնելը առիթ կու տար մտածելու... Այդ տարբերութիւնները հիւրանոցի կահոյքի՞ մասին են: Ոչ... Օժտուած սարքերուն ու արդիականութեան մասին: Բնա՛ւ... Խօսքը այս բոլորէն եւ հիւրանոցէն այդպէս... Երեւանի հիւրանոցի պատուհաններէն դուրս երբ նայի, կը տեսնի չորս դին բարձրացող բարձր ու շքեղ շէնքեր, որոնք հորիզոնը կը փակէին ու կը ստիպէին դիտողը անոնցմէ անդին բան չտեսնէ:

Այստեղ, սակայն, իրավիճակը բոլորովին տարբեր է: Հիւրանոցի պատուհաններէն դուրս կ'երեւին կրաղիւսէ պատուած համեստ շէնքեր, որոնք յարկերուն պատշաճ անձրեւն կը ցցուին ճոպաններ, որոնք կ'երկարին մինչեւ դիմացի շէնքը: Այդ ճոպաններուն վրայ էր, ուր արցախցիք իրենց առօրեայ լուացքը կը փռէին, իսկ անոր հետը կը բուրբեր ամեն անգամ որ սենեակին պատուհանները բանալու ըլլային: Հիւրանոցը ունէր նաեւ իր յատուկ բացօթեայ պարտէզը: Բան մը, որ Երեւան մայրաքաղաքի հիւրանոցը չէր կրնար ունենալ: Այնտեղ էր, ուր պիտի հաւաքուէինք ամեն գիշերու անցընէինք մեր ընկերային շերմ պահերը: Երեք օր ունէինք: Թանգարաններ եւ կարգ մը պատմամշակութային վայրեր այցելելէ ետք, կարգը հասած էր Շուշիին: Պէտք էր բարձրանայինք այլեւս:

Յաջորդ կայարանը՝ Ս. Ղազանչեցոց եկեղեցին էր: Կը հասնինք, գմբեթը արդէն կ'երեւի պատուհանէն, բայց հանրակառքին գարի վերի վրայ կեցած ըլլալը տեսողութիւնս կը խանգարէ: Կ'իջնեմ: Կը կենամ: Կը դիտեմ... Ո՛հ, այս է ուրեմն: Բթամատի չափով նկարը, որ քար-

տեզին վրայ էր երեկ՝ մեր ակումբին մէջ, այսօր դեմս է «միտով ու ոսկորով»: անոր մէջ երեւցող եկեղեցւոյ դիմաց կանգնած եմ արդէն:

Կեդրոնական դիրք գրաւած է Շուշին: Չորս դին սալաշատակուած արահետները կ'ուղղուին դէպի եկեղեցի ու բերդ: Բերդը... Չէ՞ որ ինքն էր, որ ռմբակոծուեցաւ գիւնապահետանոց ըլլալուն պատճառով: Չէ՞ որ այստեղ էր, ուր տօնեցին «հարսանիքը»: Կարելի չէ պահ մը կենալ անոր դիմաց ու չհիանալ: Կարելի չէ գայն տեսնել ներկային մէջ՝ առանց անոր անցեալի վիճակը աչքերուդ դեմէն անցընելու... անցեա-

լին, երբ եկեղեցին կիսաքանդ վիճակի մէջ էր, ազատամարտիկներ, զէնի ձեռնին, յաղթանակի այդ պահը կ'ամսահացնէին ու իրենց աւանդական լուսանկարը կ'առնէին:

Եւ հիւս, մեզ դիմաւորեց եկեղեցւոյ մէջ պատարագ մատուցող քահանայ հայրը ու ծանօթացուց եկեղեցւոյ բաժիններուն: Ամենաիտաքրքրականը անոր նկուղանման մէկ բաժինն էր, որուն կեդրոնը կենալով ու խօսելով այնքան սուր արձագանգ մը կը լսէիր, որ սրտիդ տրոփիւնն անգամ կը զգայիր:

Յիշատակելի քանի մը նկար եւ յուշանուէրներ անցնելէ ետք, դուրս ելանք հոնկէ: Փողոցները շրջելու ու ժողովուրդին հետ շփուելու, անոնց առօրեային ծանօթանալու առիթն իսկ չունեցանք: Ծրագիրը խճողուած էր ու պէտք էր շարունակուէր: Օրը ամպոտ էր, բայց եւայնպէս՝ լուսաւոր: Հոգեկան գոհունակութեամբ մը բարձրացայ հանրակառք: Շուշի առաջին այցելութիւնս այսպէս վերջ գտաւ, Ղազանչեցոցով սկսաւ ու իրմով վերջացաւ: Հիմա ինձի համար Շուշին Ղազանչեցոցն էր: Ես անորմէ միայն այդ տեսայ: Ե՞րբ կու գամ անգամ մըն ալ: Ե՞րբ կու գամ, պայման չէ, բայց կու գամ: Անպայման կու գամ:

Մնաս բարով, ցտեսութիւն, «Անառիկ ամրոց, հայա՛րտ իմ Շուշի»...:

(Շարունակելի)

ԲԱՌԵՐՈՒ ԾԻՇԴ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

Արմենակ Եղիայեան

1. Եւ այլև...

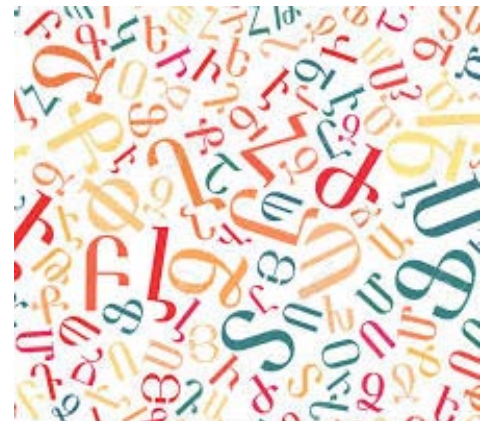
Այս բառը կը ծառայէ փակելու թուումերու շարք մը, որ ինքնին բաւական բարացուցական է, որ չենք ուզեր երկարել եւ որուն հետեւող միաւորները իրենք գիշերը կը թելադրեն կամ լռելեայն կ'իմացուին, կ'ըմբռնուին:

Օրինակ՝

-Փերեգակը պայուսակին մէջ ունէր **ասեղ, դերձան, մատնոց, կոճակներ** եւ այլև:

-Աղօթքին մասնակցեցան **Թորոսը, Մարկոսը, Կիրակոսը, Մարտիրոսը** եւ այլև:

Ն մ ա ն պ ա ր ա գ ա ն եր ու պատշաճ չէ, որ միայն մէկ, թէկուզ երկու թում կատարուի, ապա անելցուի «եւ այլև»: Պէտք է, սանկ, քանի մը անուն թուենք, ունկնդիրին ականջը եւ ընթերցողին աչքը կշտացնենք, յետոյ միայն շարքը փակենք **եւ այլև**-ով:

Այսպէս, օրինակ, ընդունելի չէ ըսել. «Փերեգակը պայուսակին մէջ ունէր **ասեղ եւ այլև**»:

Թ է կ ու զ ՝ « Փ Եր Ե գ ա կ ը պայուսակին մէջ ունէր **ասեղ, դերձան եւ այլև**»:

Իսկ թէ ճիշդ քանի միաւորի թումէ ետք պէտք է անելայ **եւ այլև**-ը... խօսքային միջավայրը կը թելադրէ մեզի այդ մէկը, կը բաւէ որ քիչ մը շրջահայեաց ըլլանք եւ յարգենք մեր սեփական խօսքը, իմա՝ մենք մեզ. որովհետեւ մարդ իր խօսքն իսկ է:

Բաց աստի, երբ թումի առարկաները մարդէր են, ապա անպատշաճ է **եւ այլև**-ով փակել շարքը, որ քիչ մը նիւթ կը թելադրէ, եւ այս պարագային փակել շարքը «**եւ ուրիշներ**» անորոշ դերանունով:

Ծանօթ.- Հոն ուր ուրիշ միաւորներու ներկայութիւնը, համադասութիւնը թելադրելի չէ, պէտք է խուսափիլ այս եզրափակիչ բառերէն. օրինակ՝ ընդունելի չեն սապիսի կառոյցներ.

-Հանդիսութեան մասնակցեցան **աշակերտները, ուսուցիչները եւ ուրիշներ**:

Ուրիշ ո՞վ կ'ուզէր որ մասնակցեր կամ մասնակցէին հանդիսութեան, քանի ուսուցիչ ու աշակերտ արդէն կը կազմեն ամբողջութիւն մը, եւ այս երկուքը միասնաբար այլեւս չեն թելադրեր ուրիշ մասնակիցներ:

-Վաճառատեղանկին վրայ շարած էր **ծուկ եւ այլև**:

Ա՛յս ալ չէղաւ. բնաւ ալ ըմբռնելի չէ, թէ սեղանին վրայ ծախու ծուկ շարողը ուրիշ ի՞նչ բան կամ բաներ կրնայ շարած ըլլալ:

Եւ վերջապէս պէտք է ի մտի ունենալ, որ՝

-Հայերէնի մէջ **եւ ու այլև** միշտ ու միշտ անջատ կը գրուին: Ընդունելի չէ **եւն ու եւայլև**՝ յատկապէս մամուլի ու գրական երկերու մէջ:

Հայերէնի մէջ **այլև** անորոշ դերանուն է, դեմք ու դիմագիծ ունի, քերականական պաշտօն ունի, ի պահանջել հարկին կը հովովուի. օրինակ՝ **եւ այլևի, եւ այլևէ, եւ այլևով**... այլ խօսքով՝ անհատականութիւն ունեցող բառ է, չի նմանիր արեւմտեան etc...-ին:

Այսինքն՝ հայերէնը հայերէն է, ու դուք հայ էք:

-Իր այս կիրարկութեան մէջ **եւ** շաղկապէն առաջ ստորակէտ չի դրուիր: Այս նրբութիւնը դժբախտաբար կարելի չ'ըլլար հասկնել երեք սերունդի այն գրողներուն, որոնք ֆրանսական ու անգլիական բարքերով մնած են, իրենց կեանքին մէջ հայերէնի կետադրութիւն սորվեցնող չեն ունեցած եւ կառչած են իմացական օտար կարծրատիպերու:

2. Իբրեւ արդիւնք...

Ապաշնորհ ոճի, շարադրանքի, բառամթերքի ու կետադրութեան, այլեւ այլասերող հայերէնի նմուշ մը.

«Ընդհանուր առմամբ, տարիներու գործակցութեան, **իբրեւ արդիւնք** կատարուած է մօտ 30.000 տուլարի ներդրում մը»:

Նայն այն դառն կորուստը, որ արձանագրեցին կարգ մը բառեր՝ **շնորհիւ, պատճառով, հետեւանքով, բերումով**, որոնք մեր աչքերուն առջեւ խոշտանգուեցան ու սառնասրտօրէն դուրս մղուեցան արդիին հայերէնէն՝ փոխարինուելու համար անշնորհք ռուսաբանութեամբ մը, որ է **արդիւնքով, իբրեւ արդիւնք, իբրեւ հետեւանք**... Եւ նման ապականութիւններ, որոնք չեն վերջանար, չըսելու համար, որ ամէն օր քիչ մը անելի կը թարմանան եւ կենսունակութիւն ու գետին կը շահին արեւմտահայ անփոյթ գրողին գրիչին տակ:

Պէտք կա՞յ այս բոլորէն ետք, իմաստ մըն ալ ունի՞ նկատել տալ, թէ անհեթեթ ստորակէտ մը դրուած է «գործակցութեան» բառին կից: Ինչպէ՞ս կը տրամաբանէ այսպէս կետադրողը, ո՞րը եւ որմէ՞ սորված է այս հայերէնն ու այս կետադրութիւնը, - գնա՞՛ հասկցիր...:

Ողղակի ողբալի է, եթէ արգահատելի չէ:

Աշակերտական Անկիւն

ԻՄ ԻՏԷԱԼՆԵՐԸ

Քրիստ Ֆրանգեան

Այո, ճիշդ է, որ ամեն մարդ կրնայ ունենալ իտեալ մը, բայց ես ունիմ մեկէ ավելի իտեալներ, որոնցմէ ամեն մեկը մեծ արժեք ունի կեանքիս մէջ:

Առաջինը՝ հայրս է: Կ'ուզեմ ապագային անոր պէս հայր մը ըլլալ, զաւակներուս վրայ գուրգուրալ եւ հաճելի ժամանակ անցընել անոնց հետ: Նաեւ կ'ուզեմ որոս պէս ազնիւ վաճառական մը ըլլալ:

Անձնական կեանքիս կողքին հետաքրքրուած եմ նաեւ պասքեթպոլով եւ իմ երազս է հասնիլ միջազգային պասքեթպոլիստ Kyrie Irving-ի մակարդակին: Ան ոչ միայն լաւ խաղացող է, այլ նաեւ առաջինի անձ մըն է: Ներկայիս մաս կը կազմէ

Brooklyn Nets խումբին եւ ԱՄՆ հաւաքական խումբի մէջ, ինչպէս նաեւ մեծ բարերար մըն է:

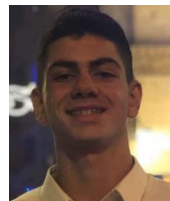
Չեմ կրնար իմ իտեալները չհամարել նաեւ շատ մը քաջ հայ զինուորներ ու ֆետայիներ, որոնք ծառայեցին իրենց ազգին, առանց անձնական շահերու, ինչպէս՝ Գեորգ Չաւուշ, Սերոբ Աղբիւր եւ ուրիշներ:

Ներ: Այնքան ատեն, որ մենք դատ ունինք, մենք ամեն բան պետք է ընենք ի խնդիր մեր դատի լուծման:

Ահաւասիկ իտեալներ: Ես այս մարդիկը ընտրեցի իբրեւ կեանքի բարձր օրինակ, որովհետեւ ամեն մեկը կ'ամբողջացնէ կեանքիս մեկ կողմը՝ մեկը անձնական կեանքի օրինակ է, միւսը՝ մարզական, իսկ այլոք՝ ազգային հերոսներ են, որոնք շնորհիւ սորվեցայ ծառայել ազգիս ու հայրենիքիս:

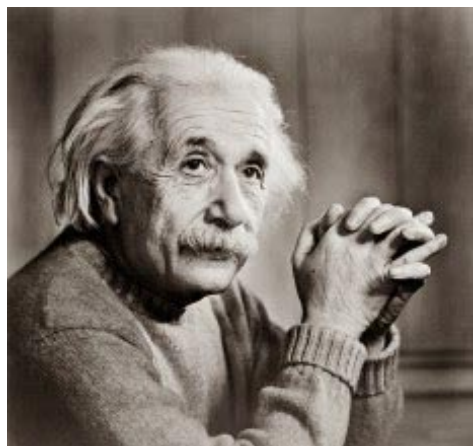
Ճ. կարգ
Ազգային Զարէն Եփփէ Ծեմարան

ՄԵԾ ԳԻՏՆԱԿԱՆԸ

Գոգո Ղարիպեան

Իմ իտեալն է գերմանացի գիտնական Ալպերթ Այնշթայնը: Ոչ միայն որովհետեւ բնագիտութեան սիւթը կը սիրեմ, այլ նաեւ ինձի կը զարմացնէ անոր կամքը: Ան միւսէն հինգ տարեկան չէր կրնար խօսիլ, նոյնիսկ իր մայրը զինք ապուշ կը կարծէր: Ան ձախողած էր նախակրթարանի թուաբանութեան քննութեան մէջ: Բայց հակառակ այդ բոլորին ան աշխատեցաւ եւ կրցաւ աշխարհի ամենէն խելացի մարդը նկատուիլ:

Այս կեանքին մէջ շատ կարելի էր կամք ունենալը, որովհետեւ առանց կամքի չէս կրնար ուզածիդ հասնիլ: Այնշթայն անտեսեց իր ձախողութիւնները եւ չձգեց, որ անոնք կասեցնեն իր զարգացումը: Ձախողութիւններով սահմանափակուիլն ու անոնցմէ վախնալը մարդկային ամենամեծ տկարութիւններէն մեկը կը համարուի եւ կրնայ պատճառ դառնալ ավելի մեծ ձախողութիւններու:

Ալպերթ Այնշթայնին անունը յիշելով կը ներշնչուիմ եւ կամքս կը զօրանայ: Ահա թէ ինչո՞ւ զինք ընտրած եմ որպէս իտեալ:

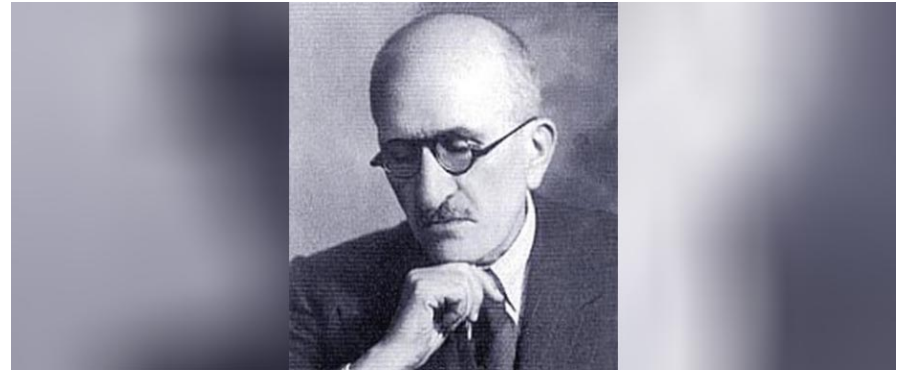
Ճ. կարգ
Ազգային Զարէն Եփփէ Ծեմարան

Բանաստեղծութեան մը Մասին

Կը պատմեն, թէ արաբ բանաստեղծ մը կարողալէ ետք Վահան Թէքեանի «Մէկ Հատիկը» բանաստեղծութիւնը, կատակով մը ըսած է. «Միւս աչքն ալ հանեցէք, որպէսզի նման գեղեցիկ բանաստեղծութիւն գրէ»:

ՄԵԿ ՀԱՏԻԿԸՍ

Վահան Թէքեան

Իմ մէկ հատիկըս հիմա, որ կը դիտես զիս վիատ, Հայելիին ջրհորէն, Բեզի նըման ու քեզմով կը նայիմ ես ալ վըրադ Երկարօրէն, ծանօրէն...:

Ե՞ս արդեօք քեզ, թէ դուն զիս կը մեղքընանք ավելի՛ Երբ զիրար լուռ կը դիտենք... Զովոր եղբայրդ է մեռած, քու հին ընկե՛րդդ լոյսի՛ Չոր դեռ այսօր կ'ողբանք մենք:

Նոր զարնւած էր երբոր գիշեր մ'երազըս տեսայ՝ Թէ մութիւն մէջ, հեւ ի հեւ, Կը քաշէի կարասի փոխադրող կառք մը հսկայ՝ Զովքս շուքի մը հետ սեւ,

Որուն յաճախ կ'ըսէի անձկութիւնով ու վախով, «-Ընկե՛ր, լաւ չեմ տեսներ ես, Դուն կը տեսնե՛ս...» ու թեւ կը քալէիք քովէ քով՝ Բայց ձայն չըկա՛ր ընկերես:

Չէի գիտեր թէ արդէն մեռած էր խեղճն այդ պահուն. Այնուհետեւ չարթնցա՛ւ, Չըխօսեցաւ ան երբեք, վերջէն տեսար զինքը դուն, Ան չըտեսա՛ւ քեզ բընա...:

Հայելիին ջրհորէն մինչ կը նայիս դուն ինձի, Ու կը նայիմ ես իր մէջ, Կը նշմարեմ՝ ջրամոյն որպէս գըլուխ մը սուրբի, Անոր ծըփա՛լը անվերջ...:

Իմ մէկ հատիկս... օհ, ինչպէ՛ս սիրտըս վըրադ կը դողայ՝ Երբ կը տեսնեմ քեզմով քեզ. Զու արցունքո՛վըդ քեզի կը պաղատիմ ես հիմա՛ Որ դուն ալ զիս չըլքես...:

ՍՕ ԽԱԶ
ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՆ

ԶԵՆԱՐՈՒԵՍԻ
ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ՍՕ Խաչի Շրջանային Վարչութեան Զեռարուեստի Յանձնախումբը Հայկական ձեռարուեստը ծանօթացնելու եւ այդ թանկարժեք աւանդը նոր սերունդին փոխանցելու նախաձեռնութեամբ՝ կազմակերպած է հետեւեալ դասընթացները (Հայկական ասեղ (էդամին)-Ասեղնագործ-լասե-Վան-Մարաշ-նոր-վեկեան-բուրդ-կարպետագործութիւն)

Ծանօթ.-
Արձանագրութեան համար զանգահարել հետեւեալ հեռախօսահամարին 4641884

ՇԱՆ ԱՐԺԱՆԱՊԱՏՈՒՌԻԹԻՒՆ * (ԱՄԱՆՈՐԻ ԱՌԻԹՈՎ)

Վահե Սարգսյան

Այն օրումանից, երբ Ջալալիքի N գիւղում ապրող տերերը լքեցին տունը...

Տիրոջ գերդաստանի միջին հասակի մարդիկ չոր տունով հեռացրին նրան՝ իրենց ուղեկից պոկ չեկող շանը...

Իսկ շունն այնքան էլ այդ վիճակում չէր. նա ամեն ինչ հասկացել էր: Անելին, ի տարբերություն տերերի՝ նա հասկացել էր նաև, որ այդ սրբազան օջախը ֆիզիքապես լքելու բարոյական իրաւունքը չունի...

Շունը երկար, շատ երկար նըստեց, կարելի է ասել՝ գրեթէ մի ողջ օր չհեռացաւ բակի այն մասից, որտեղից բաժանուէլ էր տերերից կամ, ասելի ստոյգ, որտեղ տերերը լքել էին նրան: Եւ ոչ միայն նրան... Երբեմն վեր էր կենում, ոչ համաչափ շարժումներով հոտոտում գետինը՝ այն մասերը, որտեղ վերջին անգամ դիպել էին տերերի ոտքերը, անգամ լիզում էր նոր-նոր ծարձակող եւ քիչ կոխկռտած մայիսեան կանաչ խոտը: Յետոյ դունչը կտրուկ վերել բարձրացնում էր հոտոտում օդը, կրկին նստում տեղում եւ դունչը յարմարեցնում ոտքերի վրայ՝ այնպէս, որ հայեացքով դառնայ դեպի հեռուները, դիպի այն վայրերը, որտեղ մուժի մէջ անհետացաւ տերերին տանող մեքենան:

Տերերի գնալուց յետոյ հարեւանները փորձեցին նրան տանել իրենց յարկի տակ՝ կերակրելու եւ անտէր չթողնելու: Բնականաբար, նման փորձերը ոչ միայն անյաջողութեամբ պսակուեցին, այլև անարտուցեցին հարեւանների հա-

մար վնասակար հետեւանքներով. կեանքում միշտ բարի հայեացքով, խոհեմ վարքուբարքով յայտնի շան փոթորկուած հոգին որեւէ մէկին չհանդուրժեց. հարեւաններն այդպէս էլ չհասկացան, որ նա կեանքում ծառայել էր մի տիրոջ, եւ բոլոր այն քայլերը, որոնք շեղում էին նրան այդ սկզբունքներից, ստորացուցիչ էին եւ անընդունելի:

Անցան օրեր, ամիսներ, մօտեցան աշունն ու չարաբաստիկ ծմեռը: Շունը, հաւատարիմ իր սկզբբունքներին, ապրեց միայնակ, իր այրող յուշերի, իր նախկին պայծառ օրերի մտորումների մէջ: Այդ մտորումներն ստիպում էին նրան անընդհատ շրջել տան շուրջը եւ հոտոտել այն տեղերը, որտեղ յաճախ էին քայլել տերերը, տիրոջ երախաները, որտեղ իրեն սիրելու փաղաքշել էին, կերակրել: Այդ պահերին նա մի պահ մոռանում էր ճշող գագուների մասին եւ նրան թում էր, թէ ինքն էլ շրջապատուած է նրանցով, եւ ահա ուր որ է՝ նրանցից մէկը կը կանչի իրեն, եւ ինքը ուրախ ոտուններով կը սլանայ դէպի երանց: Նման պահերն աւարտում էին յանկարծակի, աւարտում էին շեշտակի, եւ փոխարինելու էր գալիս իրականութիւնը՝ դառն ու ամայի: Իսկ մտորումների այդպիսի աւարտներ յաճախ էին տեղի ունենում. գրեթէ միշտ, երբ ակամայից յայտնում էր այն ճակատագրական եւ անցանկալի վայրը, բակի այն հատուածը, որտեղ տեղի ունեցածն իրեն հասցրեց այդ վիճակին:

Շունը երբեմն մտածում էր քարեր կամ ինչ-որ առարկաներ լցնել այդ վայրում՝ կորցնելու, ջնջելու համար բաժանումի հետքերը, բայց յետոյ մտածում էր՝ հետքերը կարող է կորցնել, բայց սրտի վերջերն էլի կը մնան ու կը տանջեն իրեն, հետեւաբար՝ անխմաստ էր համարում դա իրագործել:

Ջալալիքի խստաշունչ ճմրան բերանին մի օր նրանց դրանը յայտնուեց մօտակայ գիւղի իրենց բարեկամը, ուրախ ողջունեց իրեն՝ արժանանալով փոխադարձ շերմ ընդունելութեան: Զիչ անց, երբ հասկանալի դարձաւ բարեկամի նպատակը՝ շունը յարձակուեց նրա վրայ եւ: Այդուհանդերձ, բարեկամը կարծես նախապատրաստուել էր այդ ամենին. հրաւիրեց հարեւաններին եւ համատեղ ուժերով մեքենան հրեցին կատաղութեան աստիճան վիրաւորուած շանը:

Պարզ էր՝ մօտեցող ճմրանը չէր կարելի անտէր թողնել նրան, եւ բարեկամի նպատակներն էլ բարի էին: Շունը եւս հոգու խորքում հասկանում էր դա եւ նրան կատաղեցնում էին ոչ թէ մարդկանց քայլերը, այլ այն իրողութիւնը, որ մարդիկ չեն հասկանում՝ ինքը ոչ մի յարկի տակ չի կարող շերմութիւն գտնել, որ ինքն ունի սկզբունքներ եւ արժանապատուութիւն, որ, եթէ մարդկանց

համար սեփական տունը լքելը եւ այլ տեղ շերմութիւն գտնելը կարող է սովորական լինել, ապա իր տեսակի համար դա անընդունելի է, ստորացուցիչ եւ անպատուաբեր:

Նոր տիրոջ կողմից վզին դրուած շղթաները կրծոտելը, ծմեռելով եւ գլուխն արիւնոտելով վզից հանելը եւ բլուրները հոտոտելով արագ տուն սլանալը եղաւ շան առաջին գործը, եւ նա այդ տանջանքներից շունչ քաշեց միայն այն պահին, երբ կրկին իր հարազատ օջախում էր՝ սեփական յարկի տակ: Մարմինը, յատկապէս՝ գլուխն ու վիզը, շատ էին ցաւում, յոգնած էր ֆիզիքապէս, բայց հոգին այժմ յարաբերականօրէն հանգիստ էր եւ, ամենակարեւորը, արժանապատուութիւնը՝ վերականգնուած:

Մօտենում էր Նոր Տարին: Շունն առաջին անգամ պետք է այն դիմաւորեր մենակ՝ յոյգերի, ապրումների եւ հետզհետէ մարող յոյսերի մէջ: Գիւղում լսուող տօնական ժայթքումների հնչիւնների տակ երբեմն քայլում էր դէպի գոմը, նստում այնտեղ, որտեղ տերերն ամեն տարի հաւաքուելով մսացու անասուններ էին մորթում, եւ ինքն անպայման իր պատուաբեր բաժինն ուներ այդ արարողութիւնից: Յարեւանները յաճախ էին տեսնում այդ պատկերները եւ, մտածելով, թէ շունը սոված է, Ամանորի տօնի առիթով մորթուած իրենց անասունների մնացորդներից առատօրէն բաժին հանեցին նաեւ նրան: Շունն էլի կատաղեց այդ քայլից, եւ նրան վերստին կատաղեցրեց ոչ թէ հարեւանների բարի քայլը, այլ գարիւրելի փաստը՝ իրեն կրկին չեն հասկանում, իր ողջ ապրումները, իր դարդուցաւը, իր յուզախոռով տեսքը կապում են սոսկ ստամոքսի հետ:

Ապացուցելու համար, որ իր վիշտն ամենեւին կապ չունի նիւթականի հետ՝ շունը մօտիկ չէկաւ հարեւանների բերած բարիքներին: Արհամարհանքով նայելով այդ կողմը՝ գնաց եւ նստեց բակի՝ իր համար այդքան սիրելի եւ այդքան ատելի դարձած բաժանումի տեղը, դունչը դրեց թաթերի վրայ, հայեացքը՝ ապագայի հորիզոնները...

Յարեւանները շատ կանչեցին նրան, համոզեցին, բայց ընդամենը արժանացան արհամարհական հայեացքի եւ վերջ:

Ամանորի գիշերն ինչպէս ողջ գիւղը կամ այն, ինչ մնացեր էր գիւղից, քեֆի եւ ուրախութեան մէջ էր: Տօնական տրամադրութիւն ունեին նաեւ գիւղի մնացած շները. դեմները լիքը ուտելիք, յատկապէս՝ մսեղէն, կուշտ կերած եւ պառկած էին իրենց տաքուկ քններում:

Տան մարած լոյսերի մէջ շունը թաքուն յոյսեր էր փայփայում, որ Ամանորին կը գան նրանք, նրանք՝ իր տերերը, դրանից լքուած տունը կը լցուի ուրախութեամբ եւ կը վերականգնուի իր կեանքի բնականուն

ընթացքը:

Այդ ապրումներով նա գրեթէ չէր կարող հանգիստ գտնել բնի մէջ, վայր, որտեղ վերջին 7-8 ամիսներին գրեթէ հազուադէպ էր մտնում. հոգին անհանգիստ էր՝ բա որ յանկարծ մէկը մօտենայ եւ վնասի իր տերերի օջախը, լքուած, բայց իր համար՝ սրբազան օջախը, գողանայ այնտեղի իրերից, յետոյ ի՞նչ կ'ասեն կամ ի՞նչ կը մտածեն իր մասին, յատկապէս իր ամենաթանկի՝ արժանապատուութեան մասին: Այդ ապրումները հանգիստ չէին տուել շանը ողջ

ամրանն ու աշնանը, եւ նա գիշեր ու ցերեկ անընդհատ շրջել էր տան շուրջը՝ այդպէս էլ չիմանալով, որ լքուած տանն արդէն գողանալու ենթակայ որեւէ իր չկայ...

Ամանորի՝ մինչեւ լոյս ձգուած տօնախմբութեան աւարտին, երբ յունուարեան ծուած արեւը դեռ նոր-նոր էր շառագունել կրուլի գագաթները, Ջալալիքի N գիւղի՝ արդէն նախորդ տարի լքուած տան բակում մարդիկ կրկին տեսան հաւատարիմ շանը: Նա կրկին նստած էր բակի այն նոյն՝ յաւետ բաժանումի եւ սպասումի վայրում՝ հայեացքը յարած նոյն հորիզոններին: Նրա կողքով անցնելիս՝ մարդիկ ուզեցին մի բան նետել նրա առաջ՝ յուսալով, որ այս անգամ կը վերցնի: Սակայն այս անգամ շան հայեացքը անշարժ էր: Մարդիկ մօտեցան ասելի ու ասելի՝ փոքր-ինչ երկմտելով՝ յանկարծ նորից չյարձակուի իրենց վրայ: Սակայն շունը յամառօրէն չէր շարժուէր:

Մարդիկ հասկացան կատարուածը... Նրանք ակամայից հանեցին գլխարկները եւ խոնարհուեցին նրա առջեւ: Նրա, այդ հպարտ կենդանու առջեւ, ով Ամանորի գիշերը հոգին անաւոյն սեփական տան բակի սառոյցների վրայ: Նա մեռաւ մռայլ, սակայն այն նոյն հպարտ դիրքում, ինչպէս ապրել էր ողջ կեանքում: Եւ նրանից ոչ ոք ի գօրու չէղաւ խլելու իր արժանապատուութիւնը եւ, ամենակարեւորը, սեփական յարկի տակ ապրելու եւ պատուով մեռնելու իրաւունքը: Նա մեռաւ հոգեկան տանջանքների ու սրտի անհուն ցաւերի մէջ՝ այդպէս էլ չտեսնելով, որ մարդիկ, ի վերջոյ, հասկացան իրեն, հասկացան ոչ միայն իրեն, այլև իր ապրած կեանքի խորհուրդը...

Եւ մարդիկ բաց աչքերով իր անշնչացած, բայց հպարտ դիրքի առջեւ կամացուկ շնչացին. «Այս կենդանու մահուան պատճառը մենք ենք, եւ նրա առջեւ մեղաւոր ենք ամէնքս: Եկէք Ամանորին մարթեմք, որ նոր տարում ոչ-ոք այլևս չլքի իր տունը...»

*Լոյս տեսած է «Ջալալիք Մետիա»ի Յունուար 4, 2020-ի համարին մէջ: Մտարուցեան Ուղղագրութեան վերածեց Յարութիւն Մըրզեան

ՄՏԱՄԱՐԶԱՆՔ

ԽԱՉԲԱՌ (ՄՆ 329)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Հորիզոնական

- 1- Հնդեղու գործիք: Պահելու տեղ:
- 2- Բերդ: Գոյութեան մը սկզբնական կազմիչ մաս:
- 3- Հակառակ՝ տարածքի միաւոր: Իշխանական աթոռ: Հակառակ՝ անձնական դերանուն:
- 4- Ռումբի տեսակ: Իգական օտար անուն:
- 5- Ջահերով տողանցք: Ճաշակաւոր, սիրուն:
- 6- Հակառակ՝ ցուցական դերանուն: Իգական օտար անուն:
- 7- Հակառակ՝ աղբիւր: Մանուկներու կաթի մակկիշ:
- 8- Ծառի տեսակ: Ձայնակիշ:
- 9- Հակառակ՝ առարկայ: Հակառակ՝ շաղկապ:
- 10- Ձայնակիշ: Արգելական:
- 11- Համաստեղի երկերէն: Հակառակ՝ լեզուով մը «այո»:
- 12- Հաց: Կարող:

Ուղղահայեաց

- 1- Չինուորական բարձրագոյն սպայ (մարտչալ): Արեւելեան իջեւան:
 - 2- Արցախի առաջին դարոցի վայրը: Տարածքի միաւոր: 360:
 - 3- Հակառակ՝ 5400: Իրարայաջորդ տառեր: 1001 եկեղեցիներու քաղաքը:
- Տառի մը անունը:
- 4- Գիրկ: Յոգնակերտ մասնիկ: Ֆրանսական գետ:
 - 5- Հակառակ՝ 6001: Անասունի կերակուր: Լեզուով մը «այո»:
 - 6- Առնուագն: Անձնական դերանուն: Միայն:
 - 7- Փեսային քոյրը: Հակառակ՝ իգական անուն:
 - 8- Ստակի չափ մը: Կրկնուած ձայնաւորներ:
 - 9- Տարածքի միաւոր: Ջրհեղեղէն փրկուած արդար նահապետը: Վերջ:
 - 10- Աստուածային:
 - 11- Արական անուն: Եւս: Միջազգային կազմակերպութիւն մը:
 - 12- Հակառակ՝ 9400: Վճիտ, ջիւղ:

«ԳԱՆՁԱՍԱՐ ԲԱՅԱՌԻԿ-2020»Ը ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԲ

«Գանձասար Բացառիկ-2020»ը, ներառելով «Կլու» մանկապատանեկան գունագարդ գրքոյկը, ստանալու համար կրնաք դիմել.

- 1.- «Գանձասար»ի խմբագրատուն 021 2110958
- 2.- «Գանձասար»ի ցրուիչին՝ Չոհրապ Կարապետեանին 0943 926 495
- 3.- «Գանձասար»ի հաշուապահին՝ Սեւակ Կիւլվանետեանին 0954 268 781
- 4.- Արամ Մանուկեան Ժողովրդային Տուն 021 4641881:

Պատրաստեց Մարինա Զիւլբրոշեան-Պողիկեան

ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 328)

Տեղաւորէ՛ (1-9) թուանշանները (9x9) քառակուսիներուն մէջ այնպէս, որ իւրաքանչիւր հորիզոնական եւ ուղղահայեաց տողի մէջ, ինչպէս նաեւ (3x3) տուփիկի մէջ մէկ անգամ արձանագրուին:

		5		9	4	1		
					8	3	4	
2								8
			5	2			3	
				1				
	3			8	6			
7								4
	5	8	9				7	
		1	7	6		8		

ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 99)

Եղիշէ Չարեցի բանաստեղծութիւնները նշանակելով գտէ՛ք պահուած բառը:

Պահուած բառը 7 տառերէ կը բաղկանայ եւ կը ներկայացնէ Չարեցի բանաստեղծութիւններէն մէկը:

հ	լ	հ	տ	խ	օ	ս	ք	է	բ
հ	է	է	ա	ք	ա	մ	ի	ն	մ
բ	ա	ռ	զ	մ	ա	մ	շ	դ	է
տ	է	յ	ա	ա	ա	օ	ւ	է	բ
պ	է	կ	ա	ց	զ	բ	ն	բ	լ
ա	ա	ս	ն	ս	ռ	ս	ն	զ	է
տ	բ	ռ	ի	ը	տ	ւ	ա	է	զ
զ	ի	մ	ա	լ	ն	ա	մ	բ	ռ
ա	մ	ա	հ	ռ	ւ	ա	ն	ի	ւ
մ	ա	յ	բ	ա	ծ	է	ս	ի	ն

«Այրած Երգեր», «Պատգամ», «Մեր Լեզուն», «Հեռացումի Խօսքեր», «Մահուան Տեսիլ», «Ես Իմ Անուշ Հայաստանի», «Զամին», «Ընկեր», «Սոմա», «Սօրս Համար Գագել»

ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ԽԱՉԲԱՌ (ՄՆ 328)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	յ	ն	բ	ծ	ա	մ		մ	ա	ն	բ	է
2	ա	բ	ա	ա		ա	ի	կ		մ	է	ջ
3	բ	ա		ն	շ	ա	ւ	ա	կ			մ
4	դ	յ		է		դ		ն	ճ	ն		ի
5				ա	բ	ի			պ	ջ		ա
6	ա	ն	ա	կ		ւ	փ		է	ի		ծ
7	բ	կ				բ	է	լ	լ			ի
8	տ	ա	բ	ա	փ		բ	բ				ն
9	ա		է		ի		թ	ա	ն	ա	լ	
10	շ	ա	հ	է	ն	մ	է	դ	բ	է	ա	ն
11	ա				շ		լ	ի	ա		ն	է
12	տ	հ	ա	ճ			բ	ն	ա	ի	տ	

ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 327)

5	2	8	3	4	9	7	1	6
6	7	3	5	2	1	9	8	4
9	1	4	6	8	7	3	5	2
1	5	9	2	7	3	6	4	8
4	6	7	8	9	5	1	2	3
3	8	2	1	6	4	5	9	7
8	9	6	7	5	2	4	3	1
7	3	5	4	1	8	2	6	9
2	4	1	9	3	6	8	7	5

ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 98)

Պահուած բառը՝ «Իմ Երագուն»

ԻՆՉ ԿՐՄԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

ԽՈՅ

Յառաջիկայ շաբաթ ձեր տնտեսական վիճակը մեծ մասամբ պիտի բարելավուի եւ ապահովութիւն պիտի գգաք: Ձեր գործընկերները պիտի քաջալերեն ձեզ եւ մղեն նոր նուաճումներու:

ՑՈՒԼ

Ընկերային կեանքի մէջ պետք է լաւ յարաբերութիւններ մշակէք եւ ամրապնդէք ձեր կապերը վաղեմի բարեկամներու հետ: Տարակարծութիւններ պիտի ծագին ձեր մտերիմներուն հետ:

ԵՐԿՈՒՐԵԱԿ

Ներկայ ապահովական եւ տնտեսական պայմաններէն ազդուելով մի՛ խանգարէք ձեր ընտանեկան անդորրը: Դժուարութիւնները ժամանակաւոր են:

ԽԵՅՁԵՏԻՆ

Միութենական կեանքի մէջ յաջողութեան հասնելու համար պետք է ԱՊՐՈՒՄՈՎ աշխատիք եւ օրինակ ծառայէք երիտասարդներուն: Վեճերէ խուսափեցէք այս շրջանին:

ԼՈՒԻՇ

Տնտեսական դժուարութիւններու բերումով պարտքեր մի՛ կուտակէք: Կրնաք անել կացութեան մատուցիլ հետագային:

ԿՈՅՍ

Այս շաբաթ զգոյշ պետք է ըլլաք ձեր ծրագիրները իրականացնելու ընթացքին: Ձեր ընկերային յարաբերութիւնները ձեզի գլխացաւ պիտի պատճառեն այս օրերուն:

ԿԵՒՈՔ

Արդիւնաւետ շաբաթ է: Ծաբթուան առաջին կէտը նպաստաւոր է ընկերային յարաբերութիւններ հաստատելու եւ բանակցութիւններ վարելու համար: Դուք վճռակամ էք եւ աշխատունակ:

ԿԱՐԻՃ

Նոր գաղափարներ ի գործ դնելու համար ապաւինեցէք ձեր անձնական ուժերուն: Նախքան նոր գործի ձեռնարկելը լաւապէս սերտեցէք ձեր քայլերը եւ խուսափեցէք ջղային պահերու որոշումներ առնել:

ԱՐԵՂԱՍՈՐ

Արուեստի մարզին մէջ հետաքրքրական նուաճումներ պիտի արձանագրէք: Որոշ մարդիկ իրենց գիտելիքներով եւ փորձառութեամբ նեցուկ պիտի կանգնին ձեզի:

ԱՅԾԵՂՋԻՐ

Այս օրերուն կարիք չկայ կրկնապատկելու ձեր աշխատանքը, հանդարտ եղէք ձեր գործին մէջ եւ ականջ տուէք փորձառու մարդոց խորհուրդներուն:

ՋՐՅՍ

Թեւ բաւական ներուժ ունիք, բայց խուսափեցէք յոգնութենէ եւ հանգիստի լայն ժամանակ տրամադրեցէք: Բարի անակնկալ մը ձեզ մեծապէս պիտի ուրախացնէ:

ՋՈՒԿ

Արդիւնաբեր օր մը պիտի ունենաք այսօր: Ձեր շրջապատին մէջ հնչող բարեմաղթանքներուն մէջ կեղծաւորութեան երանգներ ալ կան, ուշադիր եղէք ու ճիշդ կողմտորոշուեցէք:

ՇՈՄԻՆԻՆ ՕԳՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ձմրան եղանակին առատօրէն օգտագործուող շոմինը դրական ազդեցութիւն ունի սրտանոթային համակարգին վրայ, կ'ամրացնէ անոթներուն պատերը, կը նպաստէ արեան ճնշումի կարգաւորումին, կանոնաւոր օգտագործման պարագային կը կանխէ արեան քաղցկեղին զարգացումը:

Շոմինը կը բարելաւէ աղիքներու աշխատանքը, կ'ամրացնէ ջղային համակարգը, կը կանխարգիլէ լինտերու բորբոքումը: Ան դրականօրէն կ'ազդէ նաեւ վահանագեղձի աշխատանքին վրայ, կ'ուշացնէ ծերութիւնը եւ յատուկ փայլք կու տայ մաշկին:

Շոմին չի յանձնարարուիր երիկամի հիւանդութիւններ, շաքարախտ, պալարախտ ունեցողներուն, ինչպէս նաեւ՝ ստամոքսի եւ 12 մատնեայ աղիքի բորբոքումներու ժամանակ: Շոմինով կը պատրաստեն տարբեր ճաշատեսակներ, սակայն ամենէն օգտակարը հում շոմինէն պատրաստուած աղցանն է եւ անոր թարմ հիւթը: Նախընտրելի է զայն օգտագործել թարմ. երկար մնալու պարագային, անոր մէջ կը յառաջանան ազդեալի նիւթեր, որոնք վնասակար կը դարձնեն զայն:

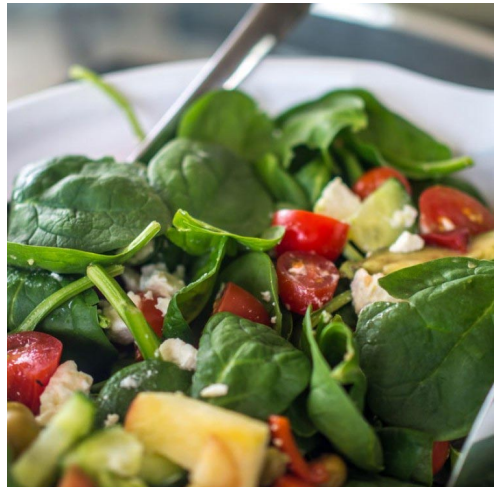
Ան հարուստ է ածխաջրատներով, փորթէինով (սպիտակուց), ՍԷ., Ա. եւ ՊԷ. կենսանիւթերով եւ հանքայիններով: Օգտակար է արեան տկարութիւն, երկաթի անբաւարարութիւն եւ տեսողութեան տկարութիւն ունեցողներուն համար:

ՇՈՄԻՆՈՎ ԱՂՑԱՆՆԵՐ

ԼՈՒԻԿՈՎ ԵՒ ՇՈՄԻՆՈՎ ԱՂՑԱՆ

ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

- 2 գաւաթ մանրուած շոմին
- 1 լոլիկ
- 1 վարունգ
- 3/4 գաւաթ խաշուած սիսեռ
- 3 ապուրի դգալ ձիթապտուղի ձեթ
- 1/4 գաւաթ հոլանտական պանիր
- 1 ապուրի դգալ կիտրոնի հիւթ
- Աղ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Մանրուած հում շոմինը, լոլիկն ու վարունգը խառնել, անեցնել քերուած պանիրը, աղը, լեմոնի հիւթն ու ձեթը ու խառնել բոլորը: Հրամցնել նախընտրաբար միսով ճաշի հետ:

ՆՈՒՌՈՎ ԵՒ ՇՈՄԻՆՈՎ ԱՂՑԱՆ

ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

- 500 կրմ. լուացուած, մանրուած շոմին
- 1 սոխ՝ երկար շերտերու վերածուած
- 1/2 գաւաթ խոշոր մանրուած ընկոյզ
- 1/2 գաւաթ հոլանտական քերուած պանիր
- 1 գաւաթ նուռի մաքրուած հատիկներ
- 4 ապուրի դգալ պալսամիք քացախ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Մանրուած շոմինն ու բոլոր նիւթերը իրարու խառնել: Անեցնել քացախը, ապա խառնուրդին վրայ անեցնել նուռը եւ իրամցնել պաղ վիճակի մէջ:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹՐԱՄՓԻ...

Սկիզբ՝ էջ 4

Պաշտոնը Պաղատանի նման դեմքերու էջ գոքացում (ի դեպ, գանոնք բոլորը նոյն ակնոցով դիտելն իսկ սխալ տեղ կ'առաջնորդէ դէպքերուն հետեւողը) ծառայած են Միացեալ Նահանգներն ու աշխարհը անելի ապահով դարձնելու յոխորտանքներուն, ընդհակառակն, կարգ մը «թիւ մէկ»երու հրապարակէն հեռացումը ծանրացուցած է քառասուն վիճակը, որ, խորքին մէջ, իսկական նպատակակէտն է Թրամփներու, Փոմփեյներու, Օպամաներու եւ անոնց դերերուն բաժնեկիցներուն տոն գըտնուողներուն, որոնք կը շարժին բացարձակապէս շահու հետամտութեամբ, անոնց համար մարդկային կեանքերը ո՛չ մէկ արժէք կը ներկայացնեն, միլիոններու սպանող, գաղթական դառնալն ու ողորդական վիճակներու մատուցիլը ոչինչ կ'ըսեն: Այդ «անտեսանելի բեմադրիչ»ներուն համար կարեւորը՝ գէնքերու վաճառքին ընդարձակումն է, քարիւղի եւ այլ պահեստներու կողոպուտը, շուկաներ իրարու ձեռքէ խլելը: (Սա անմեղութեան կամ բարի վարքի վկայագիր չի շնորհեր վարագոյրին առջեւ երեւոյց դերակատարներուն):

Բ. Թրամփի կառավարութիւնը քանի մը օրուան մէջ վերիվայր շքրեց Չինաստանի հետ յարաբերութիւններու պատկերը: Չինաստանը, որ տնտեսական պատժամիջոցներու, թշնամական վերաբերմունքի եւ ծանր ամբաստանութիւններու թիրախ էր երկարատեւէն ի վեր, յանկարծ շահեցաւ բարի վարուց վկայագիր: Թրամփի հաւանաբար Նիքսընը յիշեց այլ իմաստով, եւ ո՛չ միայն անոր պաշտօնագրկման պատճառ դարձած գայթակղութեամբ: Ի վերջոյ, Նիքսընը չէր, որ Չինաստանի հետ մշակած էր «փինկ-փոնկ»ի քաղաքականութիւն, հարթելով Չինաստանի «բարեշրջման» ուղին, որ այսօր այդ համայնավար երկիրը վերածած է ամենէն դաժան դրամատիրութեան բեմի ու... գոհի: Իսկ նոյն գիծին վրայ, Զիւսիսային Զորքայի հետ Թրամփի խեղկատակ վարմունքը կը քողարկէ գինջ շարժողներուն մէկ այլ խաղը:

Գ. Վերոյիշեալ մեծ գարգացումներուն հետեւողներուն ուշադրութենէն չվրիպեցաւ, որ Ուաշինկթըն սկսած է առերեւոյթ դուրս հիսալ Միջին Արեւելքի մէջ եւ այլուր տարուող կարգ մը մեծ խաղերէ: Օրինակի համար, Ռուսիա քանի մը քայլ առաւ Եւրոպայի հետ գործակցութեան - եւ իր շահերը յառաջ տանելու-ճամբուն վրայ, մէկ կողմէ՝ դէպի Գերմանիա վառելանիւթ հասցնող խողովակին, միւս կողմէ՝ Թուրքիոյ վրայով վառելանիւթի խողովակաշարի ծրագիրներուն իրականացումով: Անդին, Թուրքիա յանկարծ ինքն իրեն վերապահեց Լիպիոյ մէջ խաղաղարար կողմէ դերակատարութիւն մը, որոշեց բանակային ուժեր տրամադրել միջազգային ճանաչում վայելող՝ Լիպիոյ իշխա-

նութեան, ընդդէմ Չոր. Զաֆթարի հակակշիռին ենթակայ գօտիին: (Ի դեպ, ոմանք հանելուկային կը նկատեն Լիպիոյ բեմին գարգացումները, նկատի ունենալով, որ Թուրքիոյ հետ այնքան մերձեցում իրականացուցած Ռուսիան, Եգիպտոսի, Սեւտական Արաբիոյ եւ Շոնի այլ երկիրներու հետ կը կանգնի Զաֆթարի կողքին: Զանելուկին պատասխանը մէկ բառ է. գտարին շահ...): Ըսինք՝ առերեւոյթ դուրս հիսալ, որովհետեւ քիչ մը խորաթափանց քննարկումով դիտողը կը հասնի այն ճշմարտութեան, որ շարժումները կը նախաձեռնուին պետութիւնները վարող՝ «անպետական ուժեր»ու կողմէ:

Դ. Լուսարձակներէ հեռու ինկած-պահուած գարգացումներէ մէկն ալ՝ Մեքսիքայի սահմանին վրայ կառուցուող պատի պիտոճէին հսկայական վերելքն է: Ըստ որոշ աղբիւններու, 5 միլիար տոլարի պիտոճէով ճամբայ հանուած ծրագիրին նորագոյն պահանջները հասած են... 18 միլիարի:

Կարելի է շարունակել 2019-էն 2020 անցումի օրերու «միջանկէալ» իրադարձութեանց թուում ու անոնց շուրջ մեկնաբանութիւններու ցուցակագրումը, սակայն բացայայտ է, որ յառաջիկայ օրերուն ու շաբաթներուն, եւ մինչեւ Միացեալ Նահանգներու նախագահական ընտրապայքարի լիարժէք բացումը, ամերիկեան ու միջազգային բեմերուն վրայ Թրամփի դատավարութեան գործընթացը պիտի գրաւեր կարեւոր տեղ մը: Մասամբ արդարացան այն տեսակետները, որ Իրանի եւ այլոց հետ ամերիկեան թղթածրարներու «պեղումով», Թրամփի եւ գործակիցներ պահ մը յաջողեցան դատավարութեան հարցը հեռու պահել լուսարձակներէ, սակայն շիշէն դուրս փախած «կախարդական հսկան» ահա վերստին կը կոչուի իր դերին:

Այս բոլորին ի տես, եւ ականջալուր մնալով այս ու յառաջիկայ իրադարձութիւններուն, մեզի՝ հայերու համար կենսական հարց է, բնականաբար, Զայաստանն ու այդ բոլորին հաւանական անդրադարձները՝ մեր հայրենիքին վրայ: Զաւանաբար Ռուսիոյ իշխանութեան բարձրագոյն մակարդակին վրայ արձանագրուող եղափոխութիւնները նմանապէս կրնան որոշ անդրադարձ ունենալ ոչ միայն Զայաստանի, այլ Ռուսիոյ ներգործութիւնը «վայելող» այլ գօտիներու վրայ: Դեռեւաբար, անելի քան հրամայական է, որ մեր պետական, քաղաքական-կուսակցական այրերը ամենայն զգուշաւորութեամբ ու շրջահայեացութեամբ քայլ պահեն վտանգաւոր կամ վտանգներու մեղմացումը ցոյց տուող գարգացումներուն հետ, հաւանաբար իրականութիւններու եւ վիճակներու խորացումէ խուսափելով՝ ճիգ ընեն ձեռքերու միացման, ուժերու մէկտեղման ու կարողականութեանց համակարգումին, համադրումին: ...Կայ, անշուշտ, ամերիկեան

յառաջիկայ ընտրադաշտը, ուր օրին մուտք գործելու համար, պէտք է օժտուած մնալ գո՛նէ նորագոյն գարգացումներու յիշողութեամբ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ...

Սկիզբ՝ էջ 1

Սրբազան Զայոր մտերմիկ հանդիպումի մը ընթացքին մօտէն ծանօթացաւ տարուող աշխատանքներուն:

Աւարտին տեղի ունեցաւ Ծնընդեան շարականներու երգեցողութիւն: Այցելութիւնը փակուցաւ Զայաստանի Զանրապետութեան քայլերով:

Յիշենք, որ ԶԳ Մարդասիրական Առաքելութեան երրորդ խումբը Զալէպ ժամանեց Նոյեմբեր 2019-ին եւ ներկայիս կը շարունակէ իր առաքելութիւնը Սուրիոյ Զալէպ քաղաքին մէջ, ականազերծելով Զալէպի ծայրամասը գտնուող տարածքները եւ բժշկական ծառայութիւն մատուցելով քաղաքի բնակչութեան եւ հայ համայնքին:

ՆԱԽԱՎԱԶՈՒԹԵԱՄԲ...

Սկիզբ՝ էջ 16

րիոյ Զայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տեր Մասիս Սրբ. Եպս. Չօպուեան, ուրախութիւնը յայտնելով հայ եկեղեցւոյ անտարանական, կաթողիկէ եւ առաքելական երեք հոգեւոր եղբայրներով համախմբուելուն առիթով, միասնաբար յիշատակելու աղօթքի շաբթուան նուիրուած յատուկ խորհուրդը:

Սրբազան Զայոր յայտնեց, որ ամբողջ աշխարհը այս շաբթուան ընթացքին կը յիշատակէ եկեղեցիներու բաղձալի միութեան հասնելու աղօթքի շաբաթը: «Մեր իղձերուն եւ աղօթքներուն մէջ կը փնտռենք այն օրը եւ պահը, երբ Տիրոջ անունով պիտի յայտարարենք մեր միութիւնը»:

Աւելցնելով ան ըսաւ, որ քրիստոնեայ ժողովուրդները թէեւ կը խօսին տարբեր լեզուներ, ունին տար-

բեր մշակոյթներ, սակայն բոլորին խորքը եւ միացնող ոսկի օղակը Զրիստոսն է:

Աղօթքի շաբթուան աստուածաշնչական հատուածը պարզաբանելով սրբազան հայրը հրաւիրեց հաւատացեալ ժողովուրդը Նոր Կտակարանը ընթերցելու, յատկապէս Առաքելներու Գործերու 28-րդ գլուխը, որուն մէջ յիշուած է, թէ ինչպէ՛ս կղզիի բնակիչները յատուկ մարդասիրութիւն ցուցաբերեցին խորտակուած Նաւէն փրկուողներուն: Ուստի քրիստոնեաներս որքան անելի եղբայրական մարդասիրութիւն պէտք է ցուցաբերենք իրարու հանդէպ:

«Երեք համայնքապետներուն աղօթքն է, որ եկեղեցին իր գլուխով՝ Զրիստոսով, միշտ կանգուն մնայ փոթորիկներուն դիմաց, իսկ մենք ըլլանք Զրիստոսի հաստըն ջահերը բարձր պահողները եւ այդ հաւատքը տարածողները, առաջնորդ ունենալով Զրիստոսի լոյսը»:

Աւարտին, ներկաները միաբերան աղօթք արտասանեցին, ապա երեք համայնքապետներուն հոգեպարար աղօթքէն ետք անոնք մեկնեցան եկեղեցիէն:

ԱՐՅԱՆԻ...

Սկիզբ՝ էջ 1

Նախումբի նախագահը՝ քուէարկութեան օրէն ոչ ուշ, քան 70 օր առաջ:

Դեկտեմբերի 17-ը կրցախի Զանրապետութեան Սահմանադրութեան եւ ընտրական օրէնսգիրքի նշեալ դրոյթներով, Արցախի Զանրապետութեան նախագահի եւ Ազգային ժողովի հերթական ընտրութիւններու օր յայտարարուած է 31 Մարտ 2020-ը:

Զինք ընդունելով Արցախի Զանրապետութեան ընտրական օրէնսգիրքի 97-րդ յօդուածի Գ. մասը, համապետական ընտրութիւններու քուէարկութեան օրը՝ երեքշաբթի, 31 մարտ 2020-ը յայտարարուած է ոչ աշխատանքային օր», յայտնած են Կեդրոնական Ընտրական Յանձնախումբի մամուլ ծառայութեան:

«ԳԱՆՁԱՍԱՐ»
ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹԻ ԱՆՁՆԱԿԱԶՍ

Խմբագիր՝ Չարմիկ Զիւլքոչեան-Պողիկեան
Սրբագրիչներ՝ Չեփիւմ Պապիկեան-Աւագեան
Յուշիկ Ղազարեան
Ձեւաւորող՝ Յովսէփ Զալօղլեան
Գրաշար՝ Անի Թովմալեան-Սարուխան
Արաբերէն լուրերու թարգմանիչ՝ Մարէն Պապեան
Կայքէջի պատասխանատու՝ Զրիստ Խրոյեան
Լուրերու պատասխանատու՝ Լուսին Ապաճեան-Զիւլքոչեան
Չաշուրապահ՝ Սեւակ Կիւլվանեան

- Ծանուցողներէն եւ աշխատակիցներէն կը խնդրուի ծանուցումներն ու յօդուածները խմբագրատուն ուղարկել ամենէն ուշը Երկուշաբթի օրերը:
- Նախընտրելի է յօդուածներն ու թղթակցութիւնները ուղարկել գրաշարուած:
- Խմբագրատուն ուղարկուած նիւթերը, հրատարակուին կամ ոչ, չեն վերադարձուիր:
- Խմբագրութեան վերապահուած է ստացուած յօդուածներու հրատարակելու կամ չհրատարակելու որոշումը:
- Ձեր ծանուցումներն ու յայտարարութիւնները կարելի է հրապարակել «Գանձասար»ի տպագիր տարբերակին եւ կայքէջին միջոցով:

Ռաֆֆի Սիկատեան

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

- Ուրբաթ, 17 Յունուար 2020-ին Արամ Մանուկեան Ժող. Տան «Լեւոն Շանթ» սրահին մէջ տեղի ունեցաւ ՀՄԸՄ-ի Հալէպի Մասնաճիւղի տարե-

կան անդամական 94-րդ ժողովը: Ժողովին քննարկուեցաւ շրջանաւարտ վարչութեան միամեայ գործունէութիւնը. Խօսուեցան մասնաճիւղը հետաքրքրող գանազան հարցեր, իսկ անոր վերելքին եւ յաջողութեան համար արձանագրուեցան տասնեակ առաջարկներ:

Ժողովի աւարտին ընտրուեցաւ Հալէպի Մասնաճիւղի Վարչութիւնը հետեւեալ պատկերով.

- Բժիշկ Եղբ. Արամ Աւետիսեան
- Եղբ. Սերժ Պալապանեան
- Եղբ. Յովիկ Սիկատեան
- Եղբ. Յարութ Խաչատուրեան
- Եղբ. Տիգրան Պալապանեան
- Եղբ. Կարօ Մահսերեճեան
- Եղբ. Ալեքսան Պալեան
- Եղբ. Կարօ Ապաճեան
- Քոյր Անի Սինասեան

- Կիրակի օր Սուրիոյ պասքեթի երիտասարդական մրցաշարին, ՀՄԸՄ-ի խումբը 76-57 արդիւնքով պարտութեան մատնեց ՀԵԸ-ը:

- Սուրիոյ Ֆութպոլի Բ. Դասակարգի մրցումներու ծիրին մէջ, ՀՄԸՄ-ի խումբը 1-1 հաւասարութեամբ աւարտեց Զալաա խումբին դէմ կատարած հանդիպումը:

- Թայլանտի մէջ տեղի ունեցած Ա23-ի ֆութպոլի Ասիոյ մրցաշարի քառորդ եզրափակիչ փուլին, Սուրիոյ ողիմպիականի հաւաքականը 1-0 արդիւնքով պարտութեան մատնուեցաւ Աւստրալիոյ կազմին կողմէ: Հանդիպումին հիմնական ժամանակաշրջանը

0-0 հաւասար աւարտելէ ետք, խումբերը խաղցան յաւելեալ ժամանակ. 101-րդ վայրկեանին Աւստրալիոյ խաղացող Թուրէն Նշանակեց յաղթանակի կոլը: Այս արդիւնքով Սուրիոյ հաւաքականը մաս պիտի չկազմէ Թոքիոյ մէջ կայանալիք ողիմպիական մրցումներուն:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՆ ՆՈՐ ՄԱՐԶԻՉ ՈՒՆԵՑԱՒ

Անցեալ շաբթուան ընթացքին, Սպանիոյ ախոյեան Պարսելոնայի վարչակազմը պաշտօնագուրկ ըրաւ ֆութպոլի խումբի մարզիչ Վալվերտին, կազմին Սուվորի մրցումէն դուրս մնալուն պատճառով: Ակումբի վարչութեան եւ նախկին խաղացող Զավիին

միջեւ բանակցութիւնները ծախողութեան մատնուելէ ետք, խումբին մարզիչութեան պաշտօնը վստահուեցաւ Ռեալ Փէթիսի նախկին մարզիչ Զիքի Սիթիէին: Պարսելոնայի վարչակազմը պաշտօնական յայտարարութեամբ տեղեկացուց, որ Զիքի պայմանագիրը կ'երկարի մինչեւ 2022-ի ամառը: Ըստ միջազգային թերթերու վերլուծումներուն, նորանշակ մարզիչը

մեծ խումբեր մարզելու փորձառութիւն չունի: Նախապէս ան մարզած է Փէթիս, Լաս Փալմաս, ինչպէս նաեւ սպանական Բ. դասակարգի խումբեր: Աւելցնենք, որ նախքան Զիքիի հետ համաձայնիլը, ակումբը բանակցութիւններ վարեց նաեւ Հոլանտայի հաւաքականի մարզիչ Ռոնալտ Զումանի հետ:

ԿՈՒԱՐՏԻՈՆԱՆ ՄԱՆՉԵՍԹԸՐ ՍԻԹԻԻ ՄԱՐԶԻՉԸ ՊԻՏԻ ՄԱՅՅ

Ըստ SKY SPORTS լրատուամիջոցին, Անգլիոյ Մանչեսթըր Սիթիի գլխաւոր մարզիչ սպանացի Եոսիփ Կուարտիոլան արտայայտուած է, որ եթէ ակումբի վարչակազմը

զինք չհեռացնէ, ան պատրաստ է մէկ տարի եւս մնալու խումբին մարզիչ: Դիմատետրի իր էջին վրայ ան գրեց թէ ան ուրախ է այս խումբի մարզիչութեան պաշտօնով, եւ հպարտ՝ արձանագրուած արդիւնքներով. Եոսիփ իր խօսքին մէջ անդրադարձաւ նաեւ այս տարուան արդիւնքներուն, ըսելով որ անոնք այդքան ալ գոհացուցիչ չէին: Յայտնենք, որ Սիթին Կուարտիոլայի գլխաւորութեամբ տիրացաւ Անգլիոյ ախոյեանութեան 2018 եւ 2019 տարեշրջաններուն:

ԼԻԿԸՐՓՈՒԼ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՑ ԻՐ ՅԱՂԹԱՐԵԱՆԸ

Անգլիոյ ֆութպոլի առաջնութեան Փրիմիեր լիկայի 23-րդ փուլի գլխաւոր մրցումին Լիվըրփուլ իր դաշտին վրայ հիւրընկալեց Մանչեսթըր

Իւնայթըտը: 15-րդ վայրկեանին, Լիվըրփուլ անկիւնային խաղարկում մը կատարեց Վան Տայք գլխու հարուածով նշանակեց առաջին կոլը, որմէ ետք կազմը շարունակեց իր բարձրորակ խաղարկութիւնը եւ վտանգի ենթարկեց մրցակիցին դարպասը: Երկրորդ կիսուն, Կլոփին խաղացողները շարունակեցին իշխել խաղարկութեան եւ ի վերջոյ Մուհամմետ Սալահ յաջողեցաւ կրկնապատկել արդիւնքը: Այս յաղթանակով Լիվըրփուլ շարունակեց իր յաղթարշաւը եւ բազմացուց իր կէտերը: Այժմ Լիվըրփուլ 64 կէտով կը գլխաւորէ ախոյեանութեան աղիւսակը, 16 կէտով իրմէ ետ կը մնայ Մանչեսթըր Սիթին:

ՊԱՇՏՈՆԵԱՅԻ ԿԱՐԻՔ

Ազգային Գերեզմանատունը կարիքը ունի միջին տարիքի տնօրէնի եւ ծառայողական պաշտօնէայի: Փափաքողները կրնան դիմել Ազգ. Առաջնորդարանի Կալուածոց Հոգաբարձութեան:

ԵՐԿՈՒՆԵՐԹԻ	ԵՐԵՐԵՐԹԻ	ՉՈՐԵՐԵՐԹԻ	ՀԻՆԱՇԵՐԹԻ	ՈՒՐԵԱՐԹ	ՇԱՐԱՐԹ	ԿԻՐԱԿԻ
27/1	28/1	29/1	30/1	31/1	1/2	2/2
5° 13°	5° 12°	6° 12°	6° 12°	6° 13°	6° 13°	6° 12°

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅ ԵՐԵՔ ՀԱՄԱՅՆՔԱՊԵՏՆԵՐՈՒՆ՝ ԱՂՈՐՔ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Տարիներու ավանդութիւն դարձած է Յունուար ամսուն Զրիստոսի Սուրբ Ծննդեան ու Աստուածայայտութեան տօներէն ետք Եկեղեցիներու Միութեան Աղօթքի Ծաբաթը յիշատակել:

Արդարեւ, նախագահութեամբ հայ երեք համայնքապետներուն, եկեղեցիներու միաբանութեան աղօթքի յատուկ արարողակարգով Կիրակի, 19 Յունուար 2020-ի յետմիջօրէի ժամը 5:00-ին, Ս. Աստուածածին եկե-

ծամօր դիմելով, միասնական աղօթքի ճամբով նորոգեցինք մեր համոզումը ու վերահաստատեցինք, որ Զրիստոս չէ հիմնած բազմաթիւ եկեղեցիներ ազգերու եւ ժողովուրդներու համաձայն, այլ հիմնած է մէկ եկեղեցի եւ անոր շուրջ համախմբած համայն աշխարհը իբրեւ անոր կենդանի անդամները:

Քահանայ հայրը ըսաւ, որ եկեղեցւոյ ընդհանրականութիւնը իմաստ կը ստանայ եկեղեցիներու միութեան գաղափարով եւ այդպիսով միայն կ'իրականանայ Զրիստոսի հետեւեալ բաղձանքը «*Հայր, մէկ ըլլան անոնք, ինչպէս որ մենք մէկ ենք*»:

Խօսքի ավարտին, քահանայ հայրը մաղթեց, որ Զրիստոսի սերը մարդիկ կը մօտեցնէ իրարու եւ փարատե ամեն խոչընդոտ:

ղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ միասնական աղօթք: Օրուան բնաբանն էր՝ Առաքեալներու Գործերու 28-րդ գլխուն առաջին համարը. «*Տեղացիները բացառիկ մարդասիրութիւն ցուցաբերեցին մեզի հանդէպ*»:

Ողջոյնի խօսքէն ետք նախ տեղի ունեցաւ երեկոյեան ժամերգութիւն: Արարողակարգի երկրորդ մասով հոգեպարար արարողութեամբ իւրաքանչիւր համայնքի ներկայացուցիչ աղերսանք բարձրացուց առ Աստուած, հետեւեալ խորագրերով.

1- Գոհութիւն մատուցանենք Զօր Աստուծոյ, որ մեզ կը միացնէ այս աղօթքին մէջ:

2- Թողութիւն հայցենք Զօր Աստուծմէ, մեր՝ Զրիստոսեան միաբանութեան դէմ գործած մեղքերուն համար:

3- Խնդրանք ներկայացնենք Աստուծոյ, որ հաստատէ մեզ մեր միաբանութեան ընթացքին մէջ:

Հայ Կաթողիկէ Համայնքի Առաջնորդ Արհիպատիւ Տէր Պետրոս Արք. Միրիաթեանի ներկայացուցիչ Արծ. Տէր Կոմիտաս Քիւն. Տատաղեան իր պատգամին մէջ յայտնեց, թէ Յովհաննէս Մանդակունիի օրէն մինչեւ մեր օրերը անընդհատ հնչող երեկոյեան ժամերգութեամբ, հոգեգմայլ աղօթքներով եւ Աստուա-

Սուրիոյ Հայ Աւետարանական Համայնքի Համայնքապետ Վերապատուելի Յարութիւն Սելիմեան իր պատգամը ուղղելով յայտնեց, որ եկեղեցիներու միութեան խորհուրդը կ'ընդհատուի, որ եկեղեցին մէկ է, որովհետեւ դարերու ընթացքին միշտ ալ մէկ եղած է, քանզի Տէրը մէկ է եւ մկրտութիւնը՝ մէկ:

Վերապատուելին կարեւոր համարեց քրիստոնէաներուն միաբանութիւնը, որովհետեւ ներքին եւ արտաքին ճնշումներու հետեւանքով դարերու ընթացքին անոնց մէջ յառաջացած են բաժանումներ եւ խախտումներ:

Միասնական աղօթքի աստուածաշնչական հատուածը մեջբերելով, Վերապատուելին անոր փոխաբերական իմաստը պարզեց, դիտել տալով, որ այսօրուան աշխարհը ցուրտ է եւ կ'անձրեւէ, որմէ պաշտպանուելու համար անհրաժեշտ է մօտեցալ կեդրոնին՝ խարոյկին եւ խարոյկը մեր Տէր Յիսուս Զրիստոսն է:

Խօսքի ավարտին, ան մաղթեց սիրով զօրանալ, այնպէս ինչպէս Աստուած սիրեց մեզ ու իր Միածին Որդին աշխարհի դրկեց մարդոց հետ հաշտութիւն կնքելու համար:

Հուսկ իր պատգամը ուղղեց Բե-
Շար. 19 14

ՔԵՏԱՊԻ ՄԵՅ Յ.ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ ՆՈՒՐՈՒՄԾ ՁԵՈՒՄԿ

Հայ ժողովուրդը ի սփիւռս աշխարհի տօնեց Ամենայն Հայոց Բանաստեղծ Յովհաննէս Թումանեանի ծննդեան 150 ամեակը:

Անսահման բարութեամբ եւ լաւատեսութեամբ, անհուն ժպիտով կեանքին նայող մարդ էր Թումանեան: Մեծիկան ազգի բազմաչարչար պատմութեամբ տառապող, հայուն սեփական սխալները սրտացաւօրէն քննադատող, ինքնաքննադա-

սագիրքերուն մէջ մինչեւ այսօր: *Մշակութասէր քեսապցիին համար ալ հարազատ եղած են Յ. Թումանեանի գործերը, յատկապէս «Անուշ»ը, որ քանի մը անգամ բեմանակացուած ու ներկայացուած է քեսապցիներու կողմէ:*

Գեղարուեստական յայտագիրով նախ ցուցադրուեցաւ Ամենայն Հայոց Բանաստեղծին կեանքը, գործերը, ինչպէս նաեւ տուն թանգարանը

տութեան եւ ինքնամաքրման յառաջապահ դիրքերու վրայ կանգնող եւ մանաւանդ հայ ժողովուրդին ու Հայաստանի վաղուան պայծառ օրուան հաւատացող, անոր իրագործման համար պայքարող հաստատակամ հայն էր ան:

Քեսապի Համագգայինի «Հ.

Ներկայացնող տեսերիզ մը: Սարին Հանէշեան-Կարպուշեան տպարիչ առողջանութեամբ ասմունքեց Թումանեանի «Հայրենիքիս Հետ» քերթուածը, «Բարձր Սարեր»ը երգեց Լենա Պետուրեան-Ելրայնեմի, Լիլա Լիւսի Զիրիւբեան «Ամպի Տակից Ջուր Ե Գալիս» երգին մեղեդիներուն

Օհանջանեան» Մասնաճիւղը կազմակերպեց Յ. Թումանեանի նուիրուած գեղարուեստական ձեռնարկ մը:

Կիրակի, 19 Յունուար 2020-ին, յետմիջօրէի ժամը 5:00-ին, «Սահակեան» սրահէն ներս հաւաքուած էր Քեսապի մշակութասէր ժողովուրդը: Հանդիսութեան ներկայ էին նաեւ գիւղի հոգեւոր հայրերը, պատկան մար-

իտեւ հեղաճկուն պար մը պարեց, Ազգային Ուսումնասիրաց Միացեալ Ճեմարանի աշակերտներէն խումբ մը ներկայացուցին «Մի Կաթիլ Մեղր» աշակերտական թատրոնը:

Բժախնդրօրէն պատրաստուած գեղարուեստական յայտագիրին ընդմէջէն հանդիսատեսը ծանօթացաւ Թումանեան մարդուն, հայաստ-

մինի եւ քոյր միութիւններու ներկայացուցիչներ:

Հանդիսութեան բացման խօսքը արտասանեց Լուսին Զիրքճեան, որ ըսաւ.

«*Հակառակ անոր, որ երկար տարիներ անցած են Յ. Թումանեանի ստեղծագործութիւններու ծնունդէն, սակայն ան կը մնայ ամէն ժամանակներու հեքիաթագիրն ու բանաստեղծը: Անոր գործերը կ'արտացոլան նորահաս սերունդներու դա-*

րին, բարի նկարագրի տեր, վճռական ու անձնագոհ գրողին՝ փիլիսոփայ բանաստեղծին:

Աւարտին բեմ իրաւիւրուեցաւ Հայր Մանուկ Պերախանեան, որ վերառնելով մշակութային նման ձեռնարկներու կազմակերպման կարելորութիւնը շնորհաւորեց կազմակերպիչ մարմինը, ապա «Պահպանիչ» աղօթքով փակեց հանդիսութիւնը:

Թողակից